

§ 12 Miljøgodkendelse

Lovbek. nr. 442 af 13/5 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

**Kvægbruget Damgårdsvej 10,
9690 Fjerritslev**

Godkendelsesdato / offentliggørelse: 15. november 2016

JAMMERBUGT
KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Ejer og driftsforhold	4
Miljøgodkendelsen omfatter (kort beskrivelse)	4
Miljøgodkendelse efter Husdyrloven	4
Andre tilladelser.....	4
Retsbeskyttelse	5
Revurdering.....	5
Generelle forhold	5
Godkendelsens omfang	5
Projektets omfang.....	5
Tidligere godkendelser	6
Biaktiviteter	6
Husdyrbrugets ophør	6
Offentlighed og høring.....	6
Ikke teknisk resume.....	9
Klage og søgsmål vejledning	10
VILKÅR	11
Anlægget	17
Dyrehold og management	17
Dyrehold	17
Stalde	17
Staldindretning.....	20
Husdyrgødning	21
Management.....	22
Lokalisering	23
Faste afstandskrav	23
Landskab og planforhold	23
Energi- og vandforbrug.....	24
Energiforbrug.....	24
Vandforbrug.....	25
Gener	25
Lugt.....	25
Støj	27
Lys	27
Fluer og skadedyr	28
Støv	28
Transport	28
Forurening.....	29
Spildevand.....	29
Husdyrgødning og foder	30
Affald og miljøfarlige stoffer	31
Ammoniak tab – generelt.....	32
Ammoniakpåvirkning af natur	33
Arealerne	35
Markoplysninger	36
Gødningsregnskab	37

Nitrat (overfladevand).....	37
Nitrat (grundvand)	37
Fosfor	37
Ammoniak fra udbringning	38
Gener fra udbringning	39
Egenkontrol	39
Alternativer og 0-alternativet	39
Bilag 1: Lokalisering	41
Bilag 2: Situationsplan/Anlægstegning	42
Bilag 3: Ammoniak fra anlæg og natur	43
Bilag 4: Nitratklasser og udbringningsarealer	44
Bilag 5: Natur og udbringningsarealer	45
Bilag 6: Habitatvurdering i forhold til nitrat- og fosforudvaskning til overfladevand.....	46
Bilag 7: Arealvurdering i forhold til nitratudvaskning til grundvand	55

Ejer og driftsforhold

Dato:	15. november 2016
Virksomhedens navn:	Klim Vestergård
CVR nr.:	29564086
Matr. nr.. og Ejerlav:	27a Klim By Klim
Adresse:	Damgårdsvej 10
Virksomheds ejer:	Marcel Joan Moes
Ansøger:	Marcel Joan Moes
Ansøgningsskema nr.:	87348 Version nr.: 2
Tilsynsmyndighed:	Jammerbugt Kommune
Udarbejdet af:	Ellen Marie Larsen

Miljøgodkendelsen omfatter (kort beskrivelse)

Dyrehold:

Udvidelse af eksisterende kvægproduktion fra 295,18 DE til 318,87 DE.

Byggeri:

Udvidelsen sker på adressen Damgårdsvej 10, 9690 Fjerritslev.

Der skal ikke bygges nye stalde, det udvidede dyrehold kan opstaldes i eksisterende bygninger. Det opføres en ny gyllebeholder på 3.500 m³.

Miljøgodkendelse efter Husdyrloven

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Jammerbugt Kommune hermed miljøgodkendelse til udvidelse og drift af ovennævnte landbrugsejendom med mere end 75 DE på følgende vilkår. Godkendelsen er meddelt i medfør af lov om Miljøgodkendelser m.v. af husdyrbrug § 12 (lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016).

Virksomheden må ikke udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en sådan måde, at det indebærer forøget forurening, før udvidelse eller ændringen er godkendt af Jammerbugt Kommune.

Det skal endvidere bemærkes, at virksomheden er omfattet af Miljøbeskyttelseslovens §§ 41 og 42. Her kan tilsynsmyndigheden påbyde afhjælpende foranstaltninger, såfremt virksomhedens drift medfører væsentlig mere forurening, herunder affaldsfrembringelse, end nødvendigt ved anvendelse af den til enhver tid værende mindst forurenende teknologi eller bedst mulige rensning. Kan ulemperne ikke afhjælpes, kan tilsynsmyndigheden nedlægge forbud mod drift af virksomheden eller aktiviteten.

Andre tilladelser

Eventuelle andre nødvendige tilladelser, herunder byggetilladelse, er ikke omfattet af denne miljøgodkendelse. Nybyggeri og ændring af eksisterende stalde kræver en særskilt byggetilladelse.

Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Retsbeskyttelsens udløber i 2024. Vilkaårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40 stk. 2.

Revurdering

Virksomhedens miljøgodkendelse skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10 år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt, at foretage den første revurdering i 2024.

Generelle forhold

AgriNord har på vegne af Marcel Joan Moes søgt om miljøgodkendelse til at udvide eksisterende kvægproduktion fra 295,18 DE til 318,87 DE. Udvidelsen sker på adressen Damgårdsvej 10, 9690 Fjerritslev. Udvidelsen af dyreholdet sker i eksisterende kostald. Der opføres en ny gyllebeholder på 3.500 m³ placeringen bliver mellem eksisterende stald og gyllebeholder.

Klim Vestergård ligger umiddelbart syd-sydvest for landsbyen Klim, der er beliggende i landzone, der er ca. 30 m fra bygningerne (uden dyr) til nærmeste beboelse i Klim. Landskabet omkring ejendommen mod vest, syd og sydøst består af et fladt landbrugslandskab med spredte læhegn. Der er ca. 5 km mod nord til Jammerbugten.

Numrene henviser til numre på situationsplanen.

Fra Damgårdsvej i Klim by er ca. 93 m indkørsel ned til gården, her fortsætter indkørslen igennem en port i bygning nr. 2 ind på gårdspladsen, mod nord går indkørslen til den gamle lade, mod syd går den forbi gårdens have og drejer mod vest til den nye stald nr. 8, gyllebeholder nr. 11 og vest om stalden til ensilagepladsen nr. 10.

Bygninger ligger på lavbundsarealer, men ikke på arealer der er udpeget til vådområder.

Ejendommen er ikke beliggende i et område med særligt værdifuldt landskab eller værdifulde kulturmiljøer.

Anlægget er beliggende udenfor fredninger, strand- klit-, sø-, å- og fortidsmindebeskyttelseslinjer samt kirke- og skovbyggelinjer.

Godkendelsens omfang

Projektets omfang

Marcel Joan Moes har den 29. juni 2011 ansøgt om miljøgodkendelse til udvidelse på bedriften beliggende på adressen Damgårdsvej 10, 9690 Fjerritslev. Kommunen har afgjort denne ansøgning, men afgørelsen blev påklaget til Natur- og miljøklagenævnet af naboer. Klagenævnet har hjemvist sagen på baggrund af klagen. Sagen er den 17. maj 2016 gend sendt til fornyet sagsbehandling. Der er mindre projektilpasninger, som er behandlet i denne godkendelse.

Der ansøges om tilladelse til at udvide dyreholdet fra 295,18 DE i kvæg til 318,87 DE i kvæg.

Da det ansøgte husdyrhold overstiger 75 dyreenheder, er udvidelsen omfattet af reglerne for miljøgodkendelse.

Det ansøgte dyrehold består af 212 årskøer (tung race), 58 småkalve (0-3 mdr.), 7 årskvi-er (22-23½ mdr.) og 105 tyrekalve (40-55 kg).

Der opføres ny gyllebeholder på 3.500 m³, som skal ligge mellem eksisterende gyllebeholder og stald.

Tidligere godkendelser

Ejendommen har en lokaliseringsgodkendelse til ændring af dyreholdet på Damgårdsvej 10, Klim fra 21. november 2006.

Biaktiviteter

Der er ingen biaktiviteter på ejendommen.

Husdyrbrugets ophør

Ved virksomhedens eventuelle ophør, vil stalde blive rengjort og gyllekummerne tømte. Hvis bygningerne skal anvendes til andet formål vil inventar og tekniske anlæg blive fjernet, og bygningerne tilpasset det nye formål. Hvis gyllebeholderen ikke skal anvendes efter ophør, vil den blive taget ud af drift i henhold til reglerne beskrevet i bekendtgørelse om kontrol af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning og ensilagesaft.

Det er fastsat i vilkår, at der skal træffes de nødvendige foranstaltninger ved ophør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage til en tilfredsstillende stand.

Desuden er det fastsat i vilkår, at ophører driften af erhvervsmæssigt dyrehold (dvs. < 3 DE) skal dette meddeles til Jammerbugt Kommune.

Offentlighed og høring

Ansøgningen blev offentliggjort den 2. september 2016. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 2 uger. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 26. september 2016 udsendt til høring hos ansøger selv, ansøgers konsulent, naboer og skønnede parter. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 7. november 2016.

Vejledende konsekvenszone er ifølge husdyrgodkendelse.dk beregnet til 277 m.

Der kom følgende bemærkninger til ansøgningen og udkastet til miljøgodkendelse:

- En nabo er bekymret for lugt og støj fra stald og ensilageplads.

Kommunen har sat vilkår om, at der skal plantes et 3-rækket læhegn nord for ejendommen for at reducere generne for naboer.

Kopi af udkast til denne afgørelse er sendt til:

- Marcel Moes
- Konsulent Rune Hjortbak via e-mail: ruh@agrinord

Bortforpagtere af arealer:

- Oddevej 125, 9690 Fjerritslev

Naboer:

- Thistedvej 315, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 3, 9690 Fjerritslev (ejer af Thistedvej 315)
- Jeppe Åkjærs Vej 13, 9200 Aalborg SV (ejer af Thistedvej 315 og 332)
- Thistedvej 317, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 319, 9690 Fjerritslev
- Thorup Klim hallen
- Thorup Klim skole
- Thistedvej 321, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 329, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 3, 9690 Fjerritslev (ejer af Thistedvej 332)
- Thistedvej 332tv, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 332kl, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 3322, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 3221.tv, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 3321.th, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 333, 9690 Fjerritslev
- Havvejen 3, 9690 Fjerritslev (ejer af Thistedvej 333)
- Thistedvej 334, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 335, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 336, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 337, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 339, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 341, 9690 Fjerritslev
- Thistedvej 345, 9690 Fjerritslev
- Møllebanken 1, 9690 Fjerritslev
- Møllebanken 1, 9690 Fjerritslev
- Møllebanken 4, 9690 Fjerritslev
- Møllebanken 6, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 4, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 5, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 6, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 7, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 9, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 11, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 12, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 13, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 14, 9690 Fjerritslev (ejer af Damgårdsvej 12)
- Damgårdsvej 14, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 15, 9690 Fjerritslev
- Damgårdsvej 18, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 1, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 3, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 4, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 5, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 6, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 7, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 8, 9690 Fjerritslev
- Vestermarken 10, 9690 Fjerritslev

Parter:

- Tanderupgårdsvej 101, 9690 Fjerritslev

Kopi af denne afgørelse er sendt til:

- Marcel Moes
- Konsulent Rune Hjortbak via e-mail: ruh@agrinord
- Sundhedsstyrelsen: Embedslægeinstitutionen Nord – e-mail: senord@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, H.C. Andersens Boulevard 37, 1553 København V – e-mail: mail@dkfisk.dk.
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Kirkedalsvej 4, Vedslet, 9732 Hovedgård – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk.
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14,1, 1651 København V e-mail: ae@ae.dk.
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dnjammerbugtsager@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk.
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh. V – e-mail: natur@dof.dk

Miljøgodkendelsen offentliggøres ved annoncering på Digital Miljø Administration (<https://dma.mst.dk/>) og til orientering i ugeavisen.

Ikke teknisk resume

Ejer af Klim Vestergård, Marcel Moes har i november 2006 fået en lokaliseringsgodkendelse til 197 malkekøer, 25 kvier (26-28 mdr.) og 25 småkalve (0-6 mdr.), der efter daværende beregningsmodel gav 249 DE i kvæg. Det er udgangspunkt for nudriften i denne ansøgning. Efter nugældende beregningsmodel giver det 295,18 DE.

I 2007 er der givet byggetilladelse til en ny stald med tilhørende faciliteter på 2.534 m². Denne bygning var færdigbygget i 2009. Den 23. juni 2013 meddelte Jammerbugt Kommune miljøgodkendelse til ny en gyllebeholder, opførsel af en ny ungdyrstald samt en udvidelse af dyreholdet til 260 malkekøer, 116 småkalve (0-6 mdr.) samt 202 kvier (6-27 mdr.). Godkendelsen blev imidlertid påklaget og efterfølgende hjemvist til fornyet behandling. Med denne ansøgning ønsker Marcel Moes at få godkendt en udvidelse af dyreholdet i eksisterende stalde svarende til 212 malkekøer (10.500 kg mælk), 7 årskvier (22-23½ mdr.), 58 småkalve (0-3 mdr.) og 105 tyrkalve (40-55 kg) svarende til 318,87 DE.

I løbet af året kan der forekomme en mindre naturligt variation inden for de enkelte dyregrupper, uden at det samlede antal DE overskrides.

Kvierne vil, ligesom i nudriften, være udliciterede fra tre måneders alderen.

Transport:

Der er en transport stigning på 156 transporter (22 %). Stigningen ligger hovedsageligt på den øgede mængde producerede husdyrgødning, samt lidt større grovfodermængde og indkøbte foderstoffer, men et mindre fald i døde dyr. Stigning i husdyrgødning er ikke proportional med udvidelsen i antal af køer, da der i ansøgt drift anvendes CIP-anlæg til genbrug af vaskevand fra malkeanlæg. Forbruget af vand til dette formål er uafhængigt af antallet af køer, der kommer igennem malkestalden.

Støj og støv:

Udvidelsen vil ikke give øget støj. Kornvalser, og blandeanlæg er placeret indendørs i bygning nr. 5. Den største enkeltkilde til støj er malkningen, men da al teknik er placeret indendørs i isoleret rum vil udvidelsen ikke give større gener. Der vil ikke forekomme mere støv på grund af anvendelse af halm til udstrøning i stalderne, da dette foregår indendørs og forventes ikke at give støvgener for omkringboende. Fodersiloerne har samme placering indendørs og de øgede leverancer forventes ikke at give gener, da der er cykloner på indblæsningsrør. Fra- og tilkørselsveje er asfalterede, og dermed ikke støvavgivende.

Skadedyr og fluer:

Rottebekæmpelse varetages af autoriseret bekæmpelsesfirma. Fluerne bekæmpes med et påsmøringsmiddel i en kombination med aerosoler, ligeledes varetages retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, og den udvidede produktion forventes ikke at give øgede gener for omgivelserne.

Håndtering af husdyrgødning:

Gyllen læses med sugekran til gyllevogn direkte fra lagertank og nedfældes på mark. Dybstrøelsen vil blive opbevaret i dybstrøelsesmåttens i stalderne og 65 % spredes direkte herfra på mark og nedpløjes straks. Den resterende mængde opbevares i overdækket markstak i overensstemmelse med gældende regler for opbevaring i markstakke.

Klage og søgsmål vejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Ansøger
- Enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Sundhedsstyrelsen
- Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø samt rekreative interesser som hovedformål, og som har meddelt kommunalbestyrelsen, at de ønsker underretning om afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer i det omfang, de har klageret over den konkrete afgørelse, jævnfør Miljøbeskyttelseslovens §§ 99 og 100.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klager skal være modtaget senest 4 uger efter afgørelsen er meddelt og offentliggjort på kommunens hjemmeside, hvilket vil sige den **13. december 2016**. Virksomheden informeres om eventuelle klager, når klagefristen er udløbet.

Eventuelle klager har ikke opsættende virkning for så vidt angår retten til at udnytte godkendelsen, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet i henhold til Miljøbeskyttelseslovens § 96.

Denne afgørelse kan i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 101 indbringes for domstolene indtil 6 måneder fra den dato, hvor afgørelsen er meddelt, eller hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter, at den endelige administrative afgørelse foreligger.

VILKÅR

Generelle forhold

Ejer og driftsforhold

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den vedlagte miljøteknisk beskrivelse og med de ændringer der fremgår af godkendelsens vilkår
2. Ejendommen drives i CVR-nr.: 29564086 Ændringer i ejerforhold (eller hvem der har ansvar for driften) skal meddeles til kommunen.
3. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændring / udvidelse kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.
4. De vilkår der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften

Godkendelsens gyldighed

5. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet senest 2 år efter godkendelsen er givet (d. 15. november 2018). Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri skal være påbegyndt, således at der er indgået kontrakt med entreprenør og byggeriet skal gennemføres med normalt "bygge tempo". Efter 3 år fra godkendelsesdatoen skal det godkendte dyrehold være etableret. Dvs. at miljøgodkendelsen reduceres til det opnåede niveau.

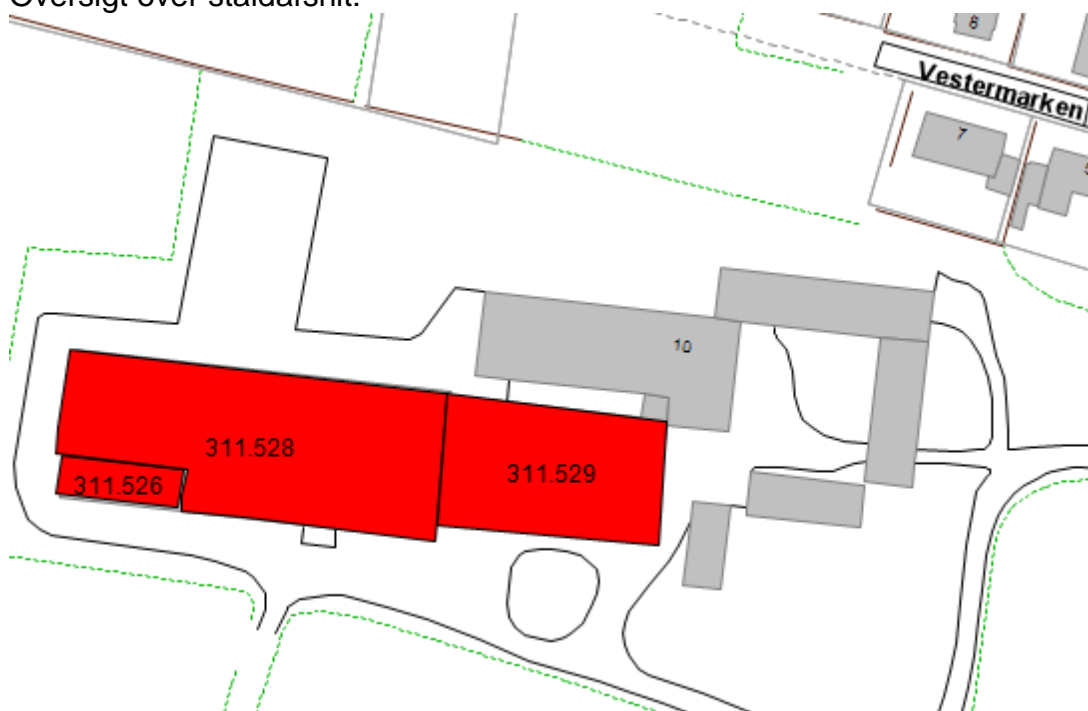
Godkendelsens omfang

Projektets omfang

6. Husdyrbruget godkendes til kvæg med et maksimalt dyrehold som det fremgår af skemaet:

Stald afsnit	Dyrehold	Staldsystem (gulvsystem og udmugnings-system)	Vægt/ alder	antal individer/ antal årstyr	DE
311.528	Malkekøer st.r. årstyr	Sengestald m spalter bagskyl el. ringkanal		140	197,84
311.529	Malkekøer st.r. årstyr	Sengestald m spalter bagskyl el. ringkanal		72	101,75
	Kvier st.r. årstyr	Sengestald m spalter bagskyl el. ringkanal	22-23½ mdr.	7	4,04
311.526	Småkalve st.r. årstyr	Dybstrøelse	0 – 3 mdr.	58	14,21
	Tyrekalve st.r.	Dybstrøelse	40-55 kg	105	1,03
DE i alt					318,87

Oversigt over staldafsnit:

7. Godkendelsen gives på vilkår af, at projektet gennemføres, som beskrevet i ansøgningsmaterialet.

Husdyrbrugets ophør

8. Ophører driften af det erhvervsmæssige dyrehold skal dette meddeles til Jammerbugt Kommune.
9. Ved husdyrbrugets ophør fjernes tilbageværende husdyrgødning, ejendommen ryddes for affald, døde dyr, spildevand, foder mv.
10. Ejendommens bygninger skal rengøres.

Anlægget

Dyreholdet og management

11. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.
12. Kvægproduktion skal være baseret på græsfodring, hvor der er over 25 % græsmarksafgrøder i totalrationen
13. Foderplaner, analyser, resultater fra endagsfoderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt kraftfoder og råvarer skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
14. Dokumentation for opfyldelse af fodervilkår skal fremgå af foderplaner, foderkontrol eller en effektivitetskontrol og skal opbevares i 5 år.

Håndtering af uheld

15. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller hvornår og hvordan, der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Lokalisering

Faste afstandskrav

16. Der skal senest et halvt år efter at godkendelsen er givet plantes slørende beplantning nord for ejendommen og 2 m syd for det beskyttede sten- og jorddige (se billede nedenfor). Beplantning skal som minimum bestå af et 3-rækket løvtræshegn. Beplantningen skal vedligeholdes.

Energi- og vandforbrug

Energiforbrug

17. Der skal foretages en årlig opgørelse af forbruget af henholdsvis el og olie/gas, der medgår til driften af ejendommen.

Vandforbrug

18. Der skal foretages en årlig opgørelse af det vandforbrug, der medgår direkte til husdyrproduktionen såsom dyrenes drikkevand og vask af stalde.

Gener

Lugt

19. Driften af husdyrbruget må ikke give anledning til unødige lugtgener for naboer

20. Der må ikke foretages håndtering, herunder omrøring og udkørsel, af husdyrgødning på anlægget lørdag eller søn- og helligdage.

Støj

21. Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må i intet punkt - målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen - overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korregerede lydniveauer i dB(A).

Dag	Kl.	Reference	dB(A)
Mandag-Fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	8 timer	55
Lørdag	14-18	8 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 timer	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

22. Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i ovenstående vilkår er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen.

Lys

23. Udendørs pladsbelysning skal forsynes med bevægelsessensorer, der sikrer, at lyset kun er tændt i op til en halv time ad gangen.

Fluer og skadedyr

24. Der skal foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agrøkologi, fastsatte retningslinjer herom.

25. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper, f.eks. via den kommunale ordning.

Støv

26. Fodersiloer skal indrettes således at støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås.

Transport

27. Transport af dyr/foder/husdyrgødning/andet til og fra ejendommen skal ske under hensyntagen til naboer.

Forurening

Spildevand

28. Spildevand fra vask af produkter fra husdyrhold, malkemaskiner, foderrekvisitter og lignende skal føres til gyllebeholder eller anden separat beholder.

Husdyrgødning og foder

29. I tilfælde af etablering af ensilagestak eller oplag af kompost i markstak skal tidspunkt og placeringen noteres. Kort med placering af markstak skal opbevares sammen med gødningsplan/-regnskab for den pågældende planperiode.

30. Kompoststakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, må højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før kompost igen må placeres på samme sted.

31. Ensilagestakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, må højst være placeret på samme sted i 24 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før ensilage igen må placeres på samme sted.

32. Kasseret ensilage fra ensilagesiloen skal fjernes løbende og opbevares overdækket med plast eller lignende for at forhindre lugtgener.

Affald og miljøfarlige stoffer

33. Anlægget skal være tilmeldt den kommunale miljøbil ordning for afhentning af affald og farligt affald

34. Affald skal opbevares og bortskaffes efter kommunens regulativer. Dette betyder bl.a. at al farligt affald skal sorteres i separate beholdere og at aflevering til rette modtager skal kunne dokumenteres overfor kommunen.

Ammoniaktab – Generelt

35. I stald 2009 (311.528) og gl. kostald (311.529) skal der i gangarealet installeres skraber. Der skal hver dag foretages skrabninger hver fjerde time. Tværgange, som

ikke skrubes automatisk, skal hver dag rengøres manuelt mindst 2-3 gange. Skraberen skal være forsynet med timer.

Arealerne

Markoplysninger

36. Bilag 4 viser hvilke arealer husdyrgødningen udspreddes på og som er omfattet af godkendelsen i alt 140,90 ha.
37. Sker der ændringer af udbringningsarealerne eller får de tilført yderligere husdyrgødning, skal dette vurderes / godkendes af Jammerbugt Kommune

Gødningsregnskab

38. Ejendommen afsætter husdyrgødning til arealer miljøgodkendt efter husdyrloven. Der skal afsættes gylle svarende til mindst 10 DE.
39. På ejendommen skal der altid forefindes en underskrevet overførelsesaftale om gyllen.

Nitrat (overfladevand)

40. Ejendommen skal følge reglerne for et husdyrbrug med 2,3 DE (K12). Enten vilkår 41 eller 42 skal overholdes.
41. Der skal for bedriftens samlede arealer anvendes et sædskifte hvor andelen af roer, græs og græsefterafgrøder udgør mindst 74 % af harmoniarealet. Det er således 4 % ekstra i forhold til de generelle regler for en ejendom med op til 2,3 DE kvæg/ha. De samme, generelle regler, som gælder for de lovpligtige efterafgrøder, skal også følges for disse ekstra efterafgrøder. Efterafgrøderne eller andre generelle miljøkrav må dog ikke overføres til andre bedrifter.
42. Ved beregning af bedriftens kvælstofkvote, skal alle afgrøders kvælstofnorm ned-sattes til 98 % af Plantedirektoratets til enhver tid gældende normer.
43. Mængden af husdyrgødning på bedriften må ikke overstige 2,19 DE/ha på ejede og forpagtede udbringningsarealer. Det antal DE, der er aftalt afsat til anden bedrift (gylleaftalearealer) indgår ikke i denne beregning af DE/ha.

Fosfor

44. Fosforoverskuddet må ikke overstige 6,4 kg P/ha/år. Det forudsættes, at der ikke tilføres fosfor med handelsgødning/uorganisk gødning, såfremt der er balance eller fosforoverskud på arealerne (startgødning til majs undtaget). Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor.
45. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter eller søer som er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven eller § 69 i Vandløbsloven.

Egenkontrol og dokumentation

46. Til dokumentation for, at vilkår vedrørende besætningens ydelses-/ produktionsniveauer er overholdt skal opbevares: Ydelseskontroller / effektivitetskontroller / mejerifregninger / slagterifregninger / andre kvitteringer for afsatte dyr.
47. Den ovennævnte dokumentation skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.

Anlægget

Dyrehold og management

Dyrehold

Dyretype	Nudrift Stk./årsdyr	Nudrift DE	Ansøgt stk./årsdyr	Ansøgt DE
Malkekøer (tung race)	197	272,31	212	299,59
Småkalve (0-3 mdr.) tung race	25	6,76	58	14,21
Tyrekalve (40-55 kg) tung race	0	0	105	1,03
Kvier (22-23½ mdr.) tung race	25	16,11	7	4,04
I alt		295,18		318,87

Stalde

Bygningsbeskrivelse og anvendelse:

Bygning nr. 1:

Stuehus fra 1925, som er væsentligt ombygget eller tilbygget i 1975. Bygningen er på 225 m², bygningen har hvidkalkede mure, med stor høj kvist mod nord og syd, taget har røde teglsten med ca. 30 grader taghældning, bygningen er ca. 7 m høj. Anvendes af ejer og hans familie til beboelse, i ansøgt samme anvendelse.

Bygning nr. 2:

Tidligere stald beliggende nord-syd med gårdsplads mod vest. Bygningen er fra 1879 og har sammenlagt ca. 320 m². Bygningen fremstår som tidstypisk byggeri på større gårde på det tidspunkt. Muren mod vest har gule teglsten, der er høj trempel og tidstypiske buede jernvinduer. Muren mod øst har gule teglsten, trempel og buede jernvinduer. Ca. 3-4 m fra syd er der en åben port igennem bygningen med indkørsel til gårdsplads. Taget har et nyt rødt stål tag, taghældningen er ca. 25 grader. Bygningen er ca. 6,5 m høj.

Anvendelse:

Bygningen har tidligere været anvendt til svine-/kvægstald. I nudrift har anvendelsen været depot m.m., i ansøgt uændret. Syd for port er der en garage.

Bygning nr. 3:

Lade beliggende øst-vest på gårdspladsens nordside, sammenbygget mod syd med bygningerne nr. 2 og 5. Bygningen er fra 1879 og på ca. 506 m². Nordmuren er hvidkalket med nogle få vinduer i, mens sydmuren mod gårdspladsen har gule teglsten med nogle få jernvinduer og en mindre port i midten. Øst gavlen har gule stålplader, med grå stålplader i gavlspidsen. Der er en vippeport i gavlen. Vest gavlen har en gammel stenmur som er hvidkalket. Taget mod nord har fået lagt et nyt grå stålpladetag på. Mod syd mod gårdspladsen har taget ældre såkaldte "pandeplader", som fremtræder noget rustne. Taghældningen er ca. 35 grader, og bygningen er ca. 7 m høj.

Anvendelse:

I nudriften anvendes de østlige tre fjerdedele til opbevaring af halmbigballer, mens der i den vestlige fjerdedel er nogle gamle siloer og nogle depotrum. I ansøgt samme anvendelse.

Bygning nr. 4:

Garage/depot beliggende øst-vest sammenbygget mod nord med nr. 5 og østgavl mod gårdsplads. Byggeår usikker, sandsynligvis samme år som gl. sengestald (bygning 5). Arealet er ca. 65 m². Østgavlen mod gårdsplads har gule teglsten. Der er en vippeport i gavlen, som i spidsen har grå stålplader. Vestgavlen har grå stålplader, og der ca. en halv meter mellem vestgavlen og østmuren på bygning nr. 6. Sydmuren har gule teglsten med et vindue i den østlige halvdel og to åbne carporte i den vestlige halvdel. Taget har grå eternitplader, taghældningen er ca. 20 grader, og bygningen er ca. 4 m høj.

Anvendelse:

I nudrift anvendes bygningen som garage og depotrum, hvilket fortsættes i ansøgt drift.

Bygning nr. 5:

Gammel sengestald, længderetning øst-vest med østgavl mod gårdsplads. Den er sammenbygget med nr. 3 sydlige vest ende og nr. 4 nordside, byggeår 1976, areal ca. 990 m². Nord og sydmur består af hvide gasbetonsten. Øst gavl består af gule teglsten med vippeport, dør og tre vinduer, i gavlspejls lysplader. Vestgavlen er beklædt med stålplader og port i midten. Taget består af grå eternitplader med hævet lyskip, taghældning ca. 20 grader, bygningshøjde ca. 6 m.

Anvendelse:

I nudrift har den været anvendt til kostald med sengebåse med spaltegulv og gyllekanaler, der er malkestald i bygningens sydøst hjørne, mellembygning nr. 6 går til malkestalden, hvor køerne blev drevet fra nr. 7 til malkning her. En væg adskiller teknik og tankrum ved østenden. I ansøgt skal bygningen anvendes til halmlager, opbevaring af hjælpestoffer, sækkevarer og løsfoder.

Bygning nr. 6:

Mellembygning der forbinder nr. 5 og 7, byggeår ukendt formentlig i forbindelse med opførelse af bygning nr. 7 i 1998, areal ca. 18 m². Øst og vest murene har hvide gasbeton sten. Taget har grå eternitplader med ca. 25 grader taghældning, bygningen er ca. 4 m høj.

Anvendelse:

I nudrift drivgang til køer, i ansøgt depot.

Bygning nr. 7:

Sengestald til køer opført i 1998 væsentlig om eller tilbygget i 2006, areal ca. 1.222 m². Bygningen har længderetning øst-vest, med øst gavl ud mod åben grus plads over mod stuehus nr. 1 og gårdsplads. Vest gavlen er fjernet og åben ind til den nye sengestald nr. 8, så stalden indvendig fremstår som en stald. Nord muren har grønne stålplader halvvejs op med grøn presenning op til tag i kolde perioder. Syd mur har grønne stålplader halvvejs op og grøn presenning op til tag i kolde perioder. Øst gavl har gule teglsten halvvejs op og grå stålplader i gavl, der er en vippeport i gavlen og en dør. Taget har grå eternitplader med hævet lyskip, taget har ca. 20 grader tag hældning, bygningen er ca. 7 m høj. Stalden er opført med sengebåse med spaltegulv over gyllekanaler, samt foderbord.

Anvendes til køer.

Bygning nr. 8:

Sengestald til køer opført i 2008 og 2009, længderetning øst-vest i forlængelse af nr. 7 mod vest, areal ca. 2.480 m². Bygningens nord mur har lyse søstenselementer ca. 1,5 m op og grå gardin til tag i kolde perioder, østligste 4 m har lyse søstenselementer til tag

med dør i. Syd muren har i den vestligste tredje del grå gardin hele vejen op til tag i kolde perioder ellers åben. Midtsektionen ud for teknikrum består af lyse søstenselementer, den sidste halve meter op til tag har grå stålplader, der er 4 vinduer og 2 døre her. De sidste ca. 10 m mod øst har lyse søstenselementer ca. 1,5 m op, med grå gardin til tag i kolde perioder. Øst gavl, den del der går længere ud end nr.7 i syd har lyse søstenselementer med dør i, den del der er bredere end nr. 7 i nord har lyse søstenselementer, den del af gavlen som er højere end nr. 7 er beklædt med grå stålplader. Vest gavlen har lyse søstenselementer og grå stålplader i gavl, gavlen har 2 porter, en dør og 3 vinduer.

Indvendig er den nordlige halvdel opført med 145 sengebåse til malkekøer. Den sydlige halvdel i bygningens østlige ende består af en malkestald, hvor der malkes 32 køer ad gangen, samt teknikrum og kontor. Det sydvestlige hjørne af bygningen består af et kalve-afsnit, der er afskærmet fra den øvrige stald med en 1,5 m betonmur og perforerede stålplader til tag. Derudover er der kælving - og sygeafdeling på dybstrøelse.

Bygning nr. 9:

Værksted, opført i 1956, areal ca. 136 m². Længderetning nord-syd, bygningen ligger med nordgavl mod grusplads mellem stald nr. 7 og stuehus nr. 1. Vest og øst mur er hvidkalket mur med 2 skydeporte i vest mur, nord gavl har hvidkalket mur med grå stålplader i gavl og syd gavl har hvidkalket mur. Taget har grå eternitplader, taghældning er ca. 20 grader, bygningen er ca. 4 m høj.

Anvendelse: I nudrift, værksted, i ansøgt samme. I værkstedet er der olieoplag.

Klim Vestergaard har sammenlagt ca. 7.537 m² erhvervsbygninger.

Udenoms faciliteter:

Ejendommen har en gyllebeholder nr. 11 opført i 2005 med en kapacitet på 3.000 m³. Den er beliggende ca. 95 m syd for staldene, den har en diameter 28 m, ca. 2,5 m grå beton-elementer er over jordniveau. Gyllen pumpes via ledning fra fortank til beholder.

Nord for den eksisterende tank og syd for kostalden er det planlagt at opføre endnu en gyllebeholder på 3.500 m³, den vil være ca. 4,5 m dyb og have radius på 31,5 m. Tanken opføres for at sikre rigeligt med opbevaringskapacitet til den udvidede besætning.

Fra stald nr. 8 og syd for denne er der en asfalt/beton befæstet plads der går vest om stalden om til køresiloanlægget, stald nr. 5 og udendørssiloerne nr. 14.

På markering nr. 13 på den befæstede plads syd for stald nr. 8 står en rund rustfri ståltank til mælk, den er ca. 3,5 m høj. På markering nr. 12 øst for mælketanken står en ca. 3 m høj tank, den anvendes til vand der indgår i et genbrugssystem i stalden.

Nord for stald nr. 7 står 3 udendørs siloer på markering nr. 14 til indkøbt kraftfoder kapacitet 8,10 og 24 tons, højde fra 2,5 m til 5 m.

Der er sat afskærmende beplantning omkring ejendommen.

Ses ejendommen fra øst – nordøst på Damgårdsvej i Klim ses den gamle "bondegård" og spredt beplantning i haven og omkring gården. Det skjuler den nye tids "bondegård" hvor udvidelserne er foretaget vest for den gamle. Umiddelbart nord for køresiloanlægget er der

et levende løvtræs hegn der løber mod vest, det afskærmer op mod den store Thistedvej 175 m mod nordvest. Ca. 100 m mod vest ligger der et levende løvtræshegn, mod syd er der ingen afskærmende beplantning.

Staldenes indretning ses i nedenstående skema, og deres placering ses af bilag 2.

Staldtype	Dyretype og antal
Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	212 årskøer
Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	7 årskvier 22-23½ mdr.
Dybstrøelse (hele arealet)	105 tyrekalve 40-55 kg
Dybstrøelse (hele arealet)	58 årssmåkalve 0-3 mdr.

Vurdering

Dyrehold

De angivne DE er beregnet i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen¹, som var gældende på godkendelsestidspunktet.

Det vurderes, at der med rimelighed kan reguleres i besætningen, dog forudsat, at det samlede antal DE ikke overskrides, idet en normal malkekvægbesætning kræver en vis fleksibilitet med hensyn til opdræt.

Staldindretning

BAT-niveauet er beregnet i IT-skema 87.348 til 2.228 kg. I forhold til overholdelse af BAT mangler der 15 kg i at komme helt ned på det beregnede niveau. Der er imidlertid ikke proportionalitet i at skulle foretage investeringer i yderligere tiltag for nå dette niveau. Der indsættes spalteskraber i den gamle kostald samt stald 2009 (angivet som nr. 7 og 8).

Gylleforsuring er fravalgt på grund af risiko for lugtgener. Med den korte afstand til den samlede bebyggelse Klim er der risiko for forværrede periodiske lugtgener. I fravalget er også indgået de store proportionale omkostninger ved etableringen i forhold til gevinsten i ammoniakfordampningen. Samtidig er energiforbruget ved drift af et forsøringsanlæg opgjort til min. 20.000 kWh, hvilket vurderes ikke at være proportionalt i forhold til miljøgevinsten.

Stald nr. 7, gl. kostald (staldafsnit 311529) og Stald nr. 8, stald 2009 (staldafsnit 311528)

Bedriftens ansvarlige har konstant fokus på hvilke staldsystemer der er bedst anvendelig i relation til miljø og dermed ammoniak til omgivelserne.

Der følges løbende op på udviklingen på staldsystemer der giver den mindst mulige miljøbelastning.

Ansøgningen og det tilhørende produktionsanlæg bygger på principper der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter, og der vil løbende blive indhentet opdateret viden, med henblik på forbedringer der lever op til nutidens miljøkrav.

---

¹ Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - Nr. 1318 af 26. november 2015

Med naturlig ventilation i stalden er der sikret et stort luftskifte. Det store luftskifte betyder en lavere koncentration af ammoniak og lugt i stalden. Ved det større luftskifte vil der være mindre fugt i staldene, samtidigt med at energiforbruget er lavt.

Der indsættes skraber i stald 7 og 8, der reducerer ammoniak fordampningen med 25 %.

Stald 8 har også et afsnit med dybstrøelse til kalve og køer ved kælvning og aflastning. Dette afsnit der er indrettet med dybstrøelse er naturligvis omfattet af BAT-teknik. I ansøgt produktion er der regnet med at størstedelen af dybstrøelsen udspreddes direkte fra stald på marken. Dybstrøelse anvendes overvejende til småkalve og dyr op til 220 kg i dette staldafsnit, og kælvende køer og syge køer der i en periode skal separeres fra det øvrige staldsystem. Dette sker ud fra et hensyn til dyrevelfærden. Derfor forventes det ikke at der skal ændres i dette staldsystem inden for 8 år. Det er generelt ikke hensigtsmæssig at opstalde dyr under 160 kg på andet end dybstrøelse.

Vurdering

Jammerbugt Kommune finder at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelig teknik er truffet. Og at ejendommens staldinventar og drift med de stillede vilkår ikke giver anledning til væsentlig påvirkning

Husdyrgødning

Udvidelse af dyreholdet medfører en forøget produktion af husdyrgødning. Håndteringen af gødning foregår som gylle og dybstrøelse.

Der produceres således årligt 9.773 tons gylle inkl. drikkevandsspild, vaskevand, vand fra ensilageplads mm. og 55 tons dybstrøelse.

Der leveres gylle til udbringning på arealer tilhørende Tanderupgårdsvej 101. Arealerne her er vurderet i en § 16 arealgodkendelse.

	Opført-årstal	Sidst kontrolleret - dato	Volumen- tons
Gyllebeholder I	2005	2. marts 2015	3000
Ny Gyllebeholder II	2016		3500
Gyllekummer			1200
I alt			7700

Gyllebeholderne har dykket indløb, og der føres logbog over flydelaget.

Ejendommens opbevaringskapacitet er opgjort ovenstående til i alt 7.700 tons. Med en årlig produktion af gylle på 9.773 tons kan opbevaringskapaciteten beregnes til ca. 9,5 måneder, hvilket stemmer overens med indsendte kapacitetserklæring.

Udover dette har Marcel Moes, som en ekstra buffer, mulighed for opbevaring i en gyllebeholder på Oddevej 125.

Lovens krav er 9 mdr. og kravet er dermed opfyldt.

Ammoniakfordampningen reduceres væsentlig ved overdækning af kompost- og ensilagestakke. Såfremt det er muligt bør udspreddingen af kompost ske direkte fra stald. Herved reduceres ammoniakfordampningen yderligere.

I ansøgningsmaterialet er det oplyst, at der forligger en gylleaftale med Poul Erik Mortensen, Tanderupgårdsvej 101, 9690 Fjerritslev. Der afsættes kvæggylle fra mindst 10 DE dertil.

Ansøger har redegjort for:

Opbevaring af gødning.

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle.

Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det at, der senest 14 dage efter at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag.

Dybstrøelse opbevares i markstak i overensstemmelse med regler for opbevaring (§13 i Husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Vurdering

Jammerbugt Kommune finder at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelig teknik er truffet.

Management

Ansøger har redegjort for:

Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse

Medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der dermed følger.

I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning.

Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres.

Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.

Affald håndteres ved at der er opstillet containere på faste steder til opsamling af forskellige affald, så medarbejdere ved hvor det skal placeres inden afhentning af affaldstransportør. Alt miljøfarligt affald afleveres på Fjerritslev genbrugsplads.

Vurdering

Jammerbugt Kommune finder at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelig teknik er truffet.

Lokalisering

Faste afstandskrav

Afstandskrav i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt

Afstandsforhold fra staldbygning / gyllebeholdere	Afstand	Afstandskrav husdyrloven
Fælles vandindvindingsanlæg	1.440 m	> 50 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	640 m	> 25 meter
Sø/vandløb	190 m	> 15 meter
Offentlig vej, privat fællesvej	90 m	> 15 meter
Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	> 25 meter
Naboskel	120 m*	> 30 meter
Beboelse på samme ejendom	19 m	> 15 meter

* Afstand mellem den nye gyllebeholder og naboskel.

Landskab og planforhold

Der søges tilladelse til at udvide dyreholdet i eksisterende bygninger samt opføre en gylletank på 3.500 m³ på ejendommen Damgårdsvej 10, 9690 Fjerritslev.

Gylletanken kræver ikke en landzonetilladelse, da der er tale om landbrugsbyggeri, der opføres i tilknytning til eksisterende driftsbygninger på ejendommen.

Ejendommen ligger i henhold til Jammerbugt Kommuneplan, Helhedsplan13 i Landskabskarakterområde 2, Gøttrup. I dette område må der ikke etableres anlæg eller ske arealinddragelser, der på væsentlig måde begrænser muligheden for landbrugsdriften. Udvidelsen er således i overensstemmelse hermed.

Helhedsplan13 indeholder ikke andre landskabelige eller kulturhistoriske udpegninger med retningslinjer for området.

Arealet er ikke omfattet af Naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer.

Nord for ejendommen ligger landsbyen Klim, der er omfattet af Lokalplan 58 for Klim.

Der er indsat et vilkår 16 om etablering af læhegn nord for ejendommen. Ved etablering af et læhegn vil borgerne i Klim ikke have direkte udsigt til ejendommens ensilageplads.

Vurdering

Udvidelsen vil ikke forringe de landskabelige-, kulturhistoriske-, naturmæssige, geologiske eller rekreative værdier i området, da der ikke opføres nye bygninger og den nye gyllebeholder bygges mellem stald og eksisterende gyllebeholder.

Det vurderes endvidere, at de stillede vilkår ved bedriftens ophør, er tilstrækkelige i forhold til at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende miljømæssig stand herunder hensyn til varetagelse af landskabelige hensyn.

Jammerbugt Kommune vurderer, at det samlede bygningsanlæg vil fremstå som en driftsmæssig enhed.

Energi- og vandforbrug

Energiforbrug

FORBRUG AF RÅVARER, ENERGI OG VAND (tons,m ³ ,kg,l)			
Resurse	Nudrift	Ansøgt	Opbevaring (tanktype, bygning og indretning)
Dieselolie til traktorer m.v.	7.000 l	7.700 l	Godkendte olietanke
Smøreolie	100 l	100 l	I værksted
Motorolie	100 l	100 l	I værksted
Kunstgødning	Indkøbes i forhold til kvælstofnorm		
Pesticider	Al sprøjtning foretages af maskinstation, der opbevares ikke pesticider på ejendommen		
Indkøbt foder	655 t	707 t	I udendørs silo
Kemikalier	1.200 l	1.200 l	Rengøring til malkeanlæg i teknikrum
Elforbrug til lys opvarmning m.m.	160.000 kWh	191.304 kWh	
Drikkevand og vaskevand (drift)	10.661 m ³	12.059 m ³	

Forbrug af energi

Ansøger har redegjort for:

- Staldene er med naturlig ventilation og der er derfor ikke energiforbrug til dette.
- Der er etableret dagslysstyring på belysning i staldene.
- Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandedanlæg, er indrettet så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.
- Der er varmegenindvinding fra stalden til opvarmning af stuehus.
- Energikonsulent har gennemgået anlægget for eventuelle besparelser.

Energibesparende foranstaltninger:

Traditionelle pærer, som er tændt et par timer om dagen, bør erstattes af A-pærer. En A-pære sparer 75 % i forhold til en tilsvarende glødepære.

Det billigste lys er sollyset. Ved at holde vinduer, ovenlysvinduer og -tagplader rene kan der opnås en besparelse på dette område. De lyse farver i staldene giver en bedre udnyttelse af lyset. Kalkning/hvidtning giver tillige mere lys.

Der sidder reflektorer på lysstofrør, således at lyseffekten er høj. Hyppig vask af lysstof rør sikrer ligeledes at energien til belysning udnyttes optimalt.

Ejer har haft en energikonsulent til at gennemgå anlægget for at se om der kunne findes yderligere energibesparelser, men der var ikke nogle økonomiske.

Vandforbrug

Forbrug af vand

Ansøger har redegjort for:

- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Vandforbruget registreres og ligger på 12-13.000 m³. Vandet kommer fra Klim Vandværk
- Vaskevandet fra rengøring af mælketank og malkeanlæg genanvendes til vask af malkestalden. Der er installeret et nyt CIP anlæg.
- Der bruges vand til forkøling (is) af mælken. Vandet opsamles og genbruges til tempereret drikkevand til køerne.
- Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Vurdering

Jammerbugt Kommune finder at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik er truffet i forhold til anvendelse af vand og energi.

Gener

Lugt

Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal lugtpåvirkning vurderes i forhold til tre kategorier af naboer: naboer i enkeltbeboelse, naboer i samlet bebyggelse og områder i byzone/sommerhusområder. Der skal beregnes såkaldt "geneafstande" i forhold til hver af disse nabokategorier. Ud fra ansøgers oplysninger om dyreart, staldsystem og maksimale staldbelægning beregnes den nødvendige geneafstand. Geneafstandene er et udtryk for, hvor langt der skal være fra anlægget til naboerne, for at lugtgenerne ikke er urimeligt store.

Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede geneafstand forøges i sådanne situationer hvis der indenfor 300 meter fra byzone o.lign. samt samlet bebyggelse eller 100 meter fra nabobebyggelse findes andre staldanlæg på andre ejendomme, hvor der produceres mere end 75 DE.

Der er her ingen andre ejendomme med over 75 DE indenfor 300/100 meter.

Miljøstyrelsens ansøgningsystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabellen nedenfor. Her ses også de målte afstande til den nærmeste beboelse indenfor hver type.

Områdetype	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand		Vægtet gennemsnitsafstande (m)
		Ansøgt drift	Nudrift	
Byzone / Sommerhusområde	232	232	232	3400
Samlet bebyggelse	149,15	149,15	149,30	124,29
Enkelt bolig	73	73	73	235

Lugtgeneafstandene er beregnet for fuld besætning. Alle stalde indgår i beregningen. Geneafstanden tager udgangspunkt i afstanden fra centrum af et staldanlæg til en nabo/områdegrænse, hvor genekriteriet skal overholdes. Da der er flere lugtkilder (flere stalde) beregnes en vægtet gennemsnitsafstand, der tager hensyn til, at der er flere stalde med forskellige emissioner. Det betyder, at afstanden til områdetyperne er beregnet ud fra et teoretisk lugtcentrum.

I denne sag er den beregnede lugtgeneafstand større end den faktiske afstand til grænsen for et lokalplanlagt område (samlet bebyggelse). Men idet lugtgeneafstanden i ansøgt drift er mindre end i nudrift (det vil sige at lugtbidraget fra ejendommen formindskes ved det ansøgte) samtidig med at afstanden til området er længere end 50 % af den beregnede geneafstand overholdes lovkravet.

Uanset hvilken beregningsmetode der vælges, skal anlæg, som er placeret længere væk end 120 % af geneafstanden, ikke indgå i lugtberegningen. Det elektroniske ansøgnings-system bortskreener automatisk sådanne anlæg ved lugtberegning.

Nærmeste byzone er Fjerritslev 4,8 km mod øst, og nærmeste sommerhusområde ligger 3,4 km mod nordvest.

Nærmeste samlet bebyggelse er et lokalplanlagt område omkring landsbyen Klim.

Thistedvej 345 er nærmeste enkeltbolig i landzone. Enkeltbolig er defineret som følgende: En ejendom uden landbrugspligt i landzone, som ikke ejes af driftherren.

Da gylleopbevaring primært foregår i ejendommens gylletanke, forventer kommunen kun lugtbidrag fra ejendommens gylletanke ved omrøring og udkørsel samt ved transport af gylle til tredje mand (gylleaftale).

Jammerbugt kommune forventer ikke væsentlige lugtgener fra produktionens foderanlæg.

Lugt fra stalde vil dog altid i en vis udstrækning afhænge af landmandens indsats vedrørende rengøring og staldhygiejne.

Støj

Beskrivelse af støjkilder

Der er kompressor i teknik rum i nr. 8 og værksted nr. 9. På ensilageplads nr. 10 kan der forekomme støj ved læsning af foder. Der kan forekomme støj ved indblæsning af foder i siloerne ved nr. 14

Driftsperiode for støjkilder

Kompressor i teknik rum vil være i drift ved morgenmalkning fra kl. 5 til 7, ligeledes aftenmalkning fra kl. 16 til 18. Kompressor i værksted i brug lejlighedsvis i normal arbejdstid 7 til 18.

Læsning af foder vil primær foregå i formiddagstimerne fra kl. 8 til 11. Der vil også kunne forekomme sæsonbetonet støj fra ilægning af grovfoder i siloerne i sommer og efterår.

Indblæsning af foder vil foregå indenfor almindelig arbejdstid 7 til 18.

Tiltag mod støjkilder.

Da kompressor i teknik rum ligger inden døre med flere mure imellem den og Klim og de andre støjkilder er i drift i normal arbejdstid, er der ikke planlagt noget tiltag.

Vurdering

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er derfor ikke foretaget eller krævet støjberegninger eller målinger i forbindelse med meddelelse af denne godkendelse.

Lys

På den nyeste stald nr. 8 er der tre udendørs belysning, der tændes vha. sensorer ved døre og mælketank. Nord for stalden er der en projektør opsat på en pæl der belyser ensilage pladsen i mørke ved ilægning af grovfoder og læsning af ensilage i mørke. I vest gavl i bygning nr. 5 er der et lysarmatur tændes og slukkes manuelt.

Ud mod gårdsplads er der en lyspære på øst gavl på bygning nr. 5, på stuehus vestside er der en ældre lyspære midt på væggen, på bygning nr. 7 øst gavl, er der en projektør med manuel tænd og sluk ordning.

Stald nr. 7 og 8 er med vågelys om natten, der tænder ved lyssensorer. Den nye bygning nr. 8 har kun lysplader mod syd i taget, der vender væk fra Klim. Stald nr. 7 har traditionelle lysplader i begge sider, men nordsiden er delvis dækket af bygning nr. 5 og 3 mod Klim by.

Vurdering

Det vurderes, at driften sammenholdt med de vilkår, der er stillet for belysning ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for omkringboende.

Fluer og skadedyr

Det er i ansøgningen oplyst, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse generelt sker i henhold til de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer herom, samt efter kommunens anvisninger. Der er indgået aftale med skadedyrsbekæmpelsesfirmaet Rentokil, der gennemgår ejendommen.

Vurdering

I forbindelse med dyrehold kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som straks skal afhjælpes, samt gener fra fluer, som skal bekæmpes effektivt, hvorfor der stilles vilkår herom. Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende.

Støv

Der kan forekomme støv ved strøning i dybstrøelses afdelingen i stald nr. 8, hvilket ikke skønnes at genere omgivelserne da kilden ligger indendørs.

Der kan forekomme støv ved indblæsning af foder i siloerne nr. 14, men cyklonerne opsamler det.

Der kan i tørkeperioder forekomme støv på grus indkørsel op til Damgårdsvej.

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til begrebet "godt landmandskab", for at begrænse støvgener skal al transport til og fra bedriften foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Transport

Det transport der ikke går direkte fra markerne ved ejendommen skal øst ud af indkørslen op til Damgårdsvej og igennem Klim by. Gylletransporter og transporter med markafgrøder er sæsonbetonet, medens øvrig transporter med dyr og foder er jævnt fordelt over hele året.

Den interne transport på ejendommen er indrettet så den giver minimum gene for naboer.

Nedenstående ses en opgørelse over transporter i forbindelse med driften af Klim Vester-gård:

Transporttype	Nudrift an-tal/år	Ansøgt antal/år	Forskel
Gylle med lastbil	105	141	36
Gylle med gyllevogn	214	288	74
Udkørsel med vogn dybstrøelse	6	29	23
Hjemkørsel af grovfoder	119	134	15
Hjemkørsel af halm	10	16	6
Afhentning af mælk	26	26	
Afhentning af små tyrekalve	52	52	
Afhentning af slagtekøer	12	12	
Afhentning og levering af kvier til kviepension	12	12	
Afhentning af døde dyr	30	24	-6
Dieselolie	6	7	1
Kunstgødning	2	2	
Indkøbte foderstoffer	36	40	4
Andet såsom hjælpestoffer m.m.	25	28	3
Erhvervsrenovation	8	8	
Dagrenovation	26	26	
I alt	689	845	156

Vurdering

For at mindske gener fra transport henstilles det, at transport foregår indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

I forhold til BAT skal alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Det ansøgte vil betyde en forøgelse af antallet af transporter til og fra ejendommen. Forøgelsen af antallet af transporter er efter kommunens opfattelse ikke af et omfang, som vil indebære væsentlige forøgede gener om omkringboende.

Forurening

Spildevand

Spildevand fra stalde, malkestald og vaskeplads ledes til gyllebeholder, mens sanitært spildevand fra driftsbygning ledes til beholder, hvorfra det afhentes.

Spildevandstype	Årlig mængde, til gyllebeholder
Rengøringsvand	529 t
Vandspild	150 t
Vaskeplads	40 t
Ensilageplads	2.800 t

Det er kommunens vurdering, at der er en miljørisiko forbundet med vask af maskiner og ikke mindst sprøjteudstyr. Der er derfor stillet vilkår om, at vask skal ske på en vaskeplads med afløb til gyllebeholder eller anden opsamlingsbeholder, hvorved det udsprede sammen med gyllen, hvilket vil være den miljømæssigt bedste løsning.

Husdyrgødning og foder

Ensilage og foderopbevaring

Gårdens ensilage opbevares på plads nr. 10 umiddelbart nord for staldene, pladsen er oplyst til at være 4.000 m². Den østlige fjerdedel består af en ældre køresilo anlæg med betonelementer. Resterende del mod vest er en befæstet plads uden elementsider. Pladsen ligger logistisk optimalt med kort afstand til stald.

I bygning nr. 5 opbevares løst foder, hjælpestoffer samt foderhalm.

Imellem bygningerne 5 og 7 står 3 udendørs fodersiloer nr. 14 der anvendes til indkøbt kraftfoder til udfodring ved malkestalden, siloernes kapacitet er henholdsvis 8, 10 og 24 tons.

Ansøger har redegjort for:

Foderstrategi på ejendommen

Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor kvægfodring

Der tages analyser af alt grovfoder og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Det sker i samarbejde med foderfirmaet BLGG's konsulent John Westerbrock.

Redegørelse for anvendelse af BAT – kvæg

Med henblik på at reducere dyrenes N-udskillelse er det ifølge BREF-dokumentet (2003) BAT at tilpasse foderet til dyrenes behov i de forskellige produktionsfaser (fasefodring), at optimere foderet på baggrund af fordøjelige/disponible næringsstoffer samt at tilsætte foderet aminosyrer. Derudover nævnes det, at visse fodertilsetninger, herunder enzymer, kan forøge fodereffektiviteten. Tilsvarende er det med henblik på at reducere dyrenes fosforudskillelse BAT at anvende fasefodring med højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at BREF-dokumentet alene omhandler svin og fjerkræ og ikke kvæg. Idet koen er en drøvtygger, kan de forhold der er nævnt i BREF-dokumentet ikke ukritisk overføres til en kvægproduktion. Således er det f.eks. ikke muligt at anvende fytase eller syntetiske aminosyrer. I de senere år har der imidlertid været øget forsknings- og rådgivningsmæssig fokus på fosfor og fordringsnormen for fosfor er reduceret. Gennem foderplanlægningen er der ligeledes fokus på indholdet af såvel fosfor som protein i foderblandingen.

Vurdering

Sammenholdes ansøgers valg af fodringsteknik med BREF-dokumentet, vurderes det at det ansøgte projekt lever op til BAT.

Jammerbugt Kommune finder at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik er truffet.

Affald og miljøfarlige stoffer

Affaldstyperne og håndteringen heraf er oplistet i nedenstående skema:

AFFALD		
Affaldstype	Opbevaring	Bortskaffelse
Dagrenovation	Ved stuehus	Kommunal ordning
Døde dyr	Syd for stald 7	DAKA
Landbrugsplast	I laden	Genanvendelse
Papir/nylonsække	I laden	Genanvendelse
Klinisk risikoaffald	Teknik rum	Kommunal ordning/genbrugsplads
Spildolie	Værksted	Kommunal ordning/genbrugsplads
Oliefiltre	Værksted	Kommunal ordning/genbrugsplads
Akkumulatorer	Værksted	Kommunal ordning/genbrugsplads
Dæk	Ensilageplads	Kommunal ordning/genbrugsplads
Jern/metal	Syd for stald 7	Produkthandler

Døde dyr

Døde dyr afhentes af DAKA indenfor 48 timer / 1 gang om ugen. Døde dyr placeres syd for den gamle kostald (stald 7). Forventet antal afhentninger af døde dyr fremgår af transportskema.

Klinisk risikoaffald

Klinisk risikoaffald i form af medicinglas og -rester samt kanyler afleveres til den kommunale genbrugsplads i Fjerritslev. Opbevares i teknikrummet i slagfast plastbeholder indtil aflevering.

Pesticider

Al sprøjtning foretages af maskinstation, der opbevares ikke pesticider på ejendommen.

Olietanke

På ejendommen er der en overjordisk dieselolietank fra 1999 på 2.500 liter. Dieselolietanken er placeret undendørs.

Forbruget af diesel er anslået til 7.700 liter efter udvidelse af dyreholdet.

Affald håndteres ved at der er opstillet containere på faste steder til opsamling af forskelligt affald, så medarbejdere ved hvor det skal placeres inden afhentning af affaldsdistriktør. Alt miljøfarligt affald afleveres på Fjerritslev genbrugsplads.

Vurdering

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen. Det er BAT, at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over evt. indsatsområder, hvor affaldsproduktionen kan minimeres.

Risici, uheld og Beredskabsplan

Redegørelse for mulige uheld

Håndteringen af gylle er altid forbundet med en risiko for uheld, enten som overløb eller brud på rør.

Minimering af risiko for uheld

For at minimere risikoen for uheld med gylle er det nødvendigt at der altid er personale i stalden når der pumpes gylle.

Minimering af gene ved uheld

I tilfælde af brand følger personalet denne procedure:

Ring til brandvæsenet, telefon 112. Nærmeste telefon findes i stuehuset, ellers brug mobiltelefon.

Begræns branden ved hjælp af pulverslugter.

Hvis der mod forventning skulle ske udslip af gylle vil personalet afhjælpe spildet bedst muligt.

Den kommunale miljøvagt kontaktes

Udenfor kommunal åbningstid eller ved brud på selve gylletanken kontaktes alarmcentralen på 112

Der udarbejdes en beredskabsplan/driftsforskrift, som oplyser, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen vil som minimum indeholde:

- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at "stoppe ulykken/uheldet" og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb m.m.
- En opgørelse over materiel, der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.
- Planen er indsendt til tilsynsmyndigheden sammen med ansøgningen.

Ammoniak tab – generelt

En ansøgning om godkendelse skal overholde både det generelle ammoniakreduktionskrav og kravet om at overholde BAT.

I ansøgningen er der under de enkelte områder (staldindretning, management, fodring etc.) redegjort for ansøgers valg af teknik. Der tages i redegørelsen udgangspunkt i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensiv svine- og fjerkræhold fra 2013 (herefter nævnt "BREF"), samt de BAT-blade og teknologibeskrivelser der er offentliggjort på henholdsvis Dansk Landbrugsrådgivnings hjemmeside (www.lr.dk) og Miljøstyrelsens hjemmeside (www.mst.dk). I forhold til de økonomiske betragtninger vedr. BAT, er der desuden taget udgangspunkt i de BAT økonomiske beregninger udarbejdet af NIRAS, sammenholdt med Miljøstyrelsens arbejde og udmeldinger omkring vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af BAT.

Kommunens samlet vurdering af BAT

Ifølge den indsendte ansøgning overholder projektet det generelle ammoniakreduktionskrav. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte lever op til kravet om BAT. Miljøstyrelsen har udsendt en vejledning om "emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik (BAT)". Det maksimale niveau, som emissionen af ammoniak må ligge på – ifølge husdyrgodkendelse.dk – er udregnet til 2228 kg N/år:

Den samlede emission fra anlægget er ifølge ansøgningen på 2243 kg N/år. Den samlede emission fra anlægget ligger dermed 15 kg over vejledende grænseværdi. Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overskrider dermed som udgangspunkt fortsat den vejledende emissionsgrænseværdi. Under de foreliggende omstændigheder finder kommunen imidlertid, at overskridelsen må betragtes som ubetydelig, og det ansøgte projekt med de af ansøger tilkendegivne ændringer overholder husdyrbrugslovens krav om at begrænse ammoniakemissionen fra staldanlæggene ved anvendelse af BAT.

Ansøger indsætter spalteskrabere i de to eksisterende stalde for at reducere ammoniakemissionen fra produktionen.

Jammerbugt Kommune finder hermed, at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik er truffet.

Udover ovennævnte anbefaler Jammerbugt Kommune, at der arbejdes med at indføre miljø- og ressourcestyling på bedriften. Landbrugets konsulenttjeneste vil i den forbindelse kunne være behjælpelig med råd og vejledning.

Ammoniakpåvirkning af natur

Ammoniakpåvirkning fra stald og lager

Ifølge ansøgningsmaterialet medfører projektet, at ammoniaktabet fra stalde og gylletanke falder fra 2.726 til 2.243 kg N/år – svarende til et fald på 483 kg N/år.

Generel reduktion af ammoniakfordampning fra stald og lager

Ifølge ansøgningssystemet er det generelle krav om reduktion af ammoniakfordampningen fra stald og lager overholdt.

Ammoniakpåvirkning af natur

Ifølge Husdyrgodkendelsesloven med tilhørende bekendtgørelser er den ammoniakfølsomme natur opdelt i tre kategorier:

Kategori 1: Ammoniakfølsomme naturtyper beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000).

Kategori 2: Højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000).

Kategori 3: Heder, moser og overdrev som ikke er omfattet af kategori 1 og 2, samt ammoniakfølsomme skove.

Der er via ansøgningsystemet foretaget beregninger af ammoniakdeposition til følgende naturarealer. Punkternes beliggenhed fremgår af bilag 3.

Naturareal 1: §7 overdrev areal 1.000 m nordøst for ejendommen

Naturareal 2: §3 overdrev areal 780 m nordøst for ejendommen

Naturareal 3: Potentiel ammoniakfølsom skov 690 m syd for ejendommen

Ejendommens mer- og totaldeposition af ammoniak til naturpunkterne fremgår af nedenstående skema.

Naturareal	Deposition naturarealer				
	Baggrundsbelastning Jammerbugt	Ejendommens bidrag (nudrift)	Ejendommens Merdeposition (ansøgt drift)	Ejendommens Totaldeposition (ansøgt drift)	Samlet depo- sition (ansøgt drift)
nr. jf. kortbilag	kg N/ha/år	kg N/ha/år	kg N/ha/år	kg N/ha/år	kg N/ha/år
1 (kategori 2)	13,078	0,1	0	0,1	13,178
2 (kategori 3)	13,078	0,3	0	0,3	13,378
3 (kategori 3)	13,123	0,1	0	0,1	13,223

Beregnet vha. ansøgningssystemet Husdyrgodkendelse.dk. Baggrundsbelastning for Jammerbugt Kommune; kilde: Atmosfærisk deposition 2011, NOVANA, Videnskabelig rapport fra DCE nr. 30 (2012), Atmosfærisk deposition 2012, NOVANA, Videnskabelig rapport fra DCE nr. 73 (2013), Atmosfærisk deposition 2013, NOVANA, Videnskabelig rapport fra DCE nr. 119 (2015), Atmosfærisk deposition 2014, NOVANA, Videnskabelig rapport fra DCE nr. 163 (2015). Baggrundsbelastningen er beregnet som gennemsnittet af årene 2011-14.

Kategori 1:

Nærmeste Natura 2000 arealer ligger ca. 4 km sydvest for ejendommen. Det drejer sig om "Natura 2000 område nr. 16, Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg".

Kravet om maksimal totaldeposition på kategori 1 natur bestemmes ud fra kumulationsmodellen. Kravet om maksimalt totaldeposition er på 0,7 kg N/ha pr. år, 0,4 kg N/ha pr. år eller 0,2 kg N/ha pr. år.

Med henvisning til den store afstand er det ikke fundet relevant at beregne bidrag til luftbåren ammoniak-belastning i det nævnte Natura 2000-områder. Bedriftens andel af den luftbårne ammoniak-belastning af terrestriske naturtyper i Natura 2000-området vil være marginal og en eventuel øget ammoniakemission fra ejendommen som følge af projektet medfører ikke nogen beregningsmæssig øget ammoniakdeposition.

Vurdering

På baggrund heraf vurderer kommunen, at ændringen i ammoniakemission fra ejendommen som følge af projektet ikke vil medføre væsentlige tilstandsændringer på nærliggende naturarealer eller forringe tilstanden af naturtyper og arter, der er udpegningsgrundlag for Natura 2000 områder.

Kategori 2:

Ca. 1.000 m nordøst for ejendommen ligger et overdrev areal, der kan betegnes som kategori 2 natur (punkt 1). Med den konkrete ansøgning får arealet en merdeposition på 0 kg N pr. år og en totaldeposition på 0,1 kg N/ha pr. år. Se ovenstående tabel.

Vurdering

Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen må der max være en totaldeposition på 1 kg N/ha pr. år på kategori 2 natur.

På baggrund heraf vurderer kommunen, at ændringen i ammoniak-emissionen fra ejendommen som følge af projektet ikke vil medføre væsentlige tilstandsændringer på nærliggende naturarealer eller forringe tilstanden af naturtyper og arter

Kategori 3:

I nærheden af husdyrbruget er der registreret flere overdrev (punkt 2) beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Ammoniakfølsomt skov hører til kategori 3 natur. Der er et areal med potentielt ammoniakfølsomt skov ca. 690 m syd for ejendommen (punkt 3).

For kategori 3-natur gælder, at kommunen ikke kan fastsætte krav når merdeposition på arealet er mindre end 1,0 kg N/ha per år, men kan dog efter konkret vurdering tillade mere end 1 kg N/ha per år.

Vurdering

Merdepositionen i naturpunkt 2 og 3 er under 1 kg N/ha pr. år. Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal der ikke stilles krav her.

Arealerne

Udbringningsarealer

Der er ikke registreret § 3 beskyttet natur på udbringningsarealerne.

Udbringningsarealerne ligger minimum 2,5 km fra Natura 2000 områder. Fortsat landbrugsmæssig drift vurderes ikke at medføre væsentlige påvirkninger af arter eller naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlagene.

Ingen af udbringningsarealerne ligger indenfor fredninger, og der er ikke konflikt med registrering af fredede fortidsminder på arealerne.

På ejendommen er der registreret flere beskyttede diger, Der er et beskyttet dige nord for ejendommen og mark 31-0 i markskel. Der er ligeledes et beskyttet dige i markskel nord for mark 66-0.

Bilag IV arter, Fredet arter eller rødlistede arter

Dyre- og plantearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV er i henhold til direktivet særligt beskyttet, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder (Natur 2000-område) eller udenfor.

En række dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted ved ejendommen eller på og omkring ejendommens udbringningsarealer.

På baggrund af faglig rapport nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV fra Danmarks Miljøundersøgelser samt kommunens øvrige kendskab vurderes

umiddelbart, at der ved ejendommen eller på og omkring ejendommens udbringningsarealer kan være

- Odder
- Markfirben
- Spidssnudet frø
- Strandtudse
- Stor vandsalamander
- Vandflagermus

Jammerbugt Kommune vurderer, at driften af markerne ikke vil have negativ indflydelse på de nævnte arter, fordi der ikke ændres på vandhuller, vandløb, fortidsminder, sten- og jorddiger eller andre potentielle levesteder for padder og krybdyr. Der fjernes ikke gamle bygninger og fældes ikke store træer, der kunne være levested for flagermus. Det vurderes derfor, at der ikke sker fysiske ændringer i forbindelse med arealanvendelse, der kan være til skade for bilag IV-arterne.

Jammerbugt Kommune er ikke bekendt med forekomster af andre planter eller dyr omfattet af artsfredning eller optaget på den nationale rødliste som sårbare eller truet på eller umiddelbart op til det ansøgte areal og husdyrbrugets udbringningsarealer.

Markoplysninger

Ejendommens samlede udspretningsareal areal udgør 140,9 ha, og hele arealet kan betegnes som udbringningsareal. Der er ikke indgået aftale om modtagelse af husdyrgødning fra tredjemand.

Ejendommens udspretningsarealer ses af bilag 4.

Arealerne ligger spredte i området omkring Klim.

Der er sat vilkår om at der ikke må håndteres husdyrgødning på ejendommen lørdage eller søn- og helligdage

Endvidere er det fastsat i vilkår, at hvis der sker ændring i udbringningsarealerne skal dette forinden vurderes/godkendes af Jammerbugt Kommune, idet det kan medføre, at der skal udarbejdes et tillæg til miljøgodkendelsen eller evt. en § 16 godkendelse til arealerne.

Der indgår følgende forpagtning i ansøgningen:

Navn	Adresse	Areal
<i>Kristen Myrup Madsen</i>	<i>Oddevej 125, 9690 Fjerritslev</i>	<i>57,79 ha</i>

Gødningsregnskab

Ved det ansøgte projekt vil følgende mængde af næringsstoffer blive spredt på udbringningsarealerne:

	kg N	kg P	Antal DE	Harmonital DE/ha	Reelt dyretryk DE/ha
Nudrift	28.668	4.394	295,17	-----	-----
Ansøgt	21.107	4.490	308,86	2,3	2,19

Det samlede udbringningsareal er 140,90 ha. Der er i ansøgningen angivet, at der benyttes referencesædskiftet K12 på hele arealet.

Nitrat (overfladevand)

Arealvurderingen i forhold til nitratudvaskningen til overfladevand fremgår af bilag 6.

Nitrat (grundvand)

Arealvurderingen i forhold til nitratudvaskningen til grundvand fremgår af bilag 7.

Fosfor

Arealvurderingen i forhold til fosforudvaskningen til overfladevand fremgår af bilag 6.

Vandløb

Udbringningsarealerne ligger op til følgende målsatte vandløb:

- Skelgrøften på en strækning af 90 meter. Målsætningen for vandløbet er B3 Karpefiskevand.
- Bøshave bikanal på en strækning af 320 meter. Ingen målsætningen for vandløbet.
- Klim kanal på en strækning af 1.270 meter. Ingen målsætningen for vandløbet.
- Østerkærgrøften på en strækning af 480 meter. Ingen målsætningen for vandløbet.
- Østerkær kanal på en strækning af 360 meter. Ingen målsætningen for vandløbet.
- Sløjkanalen på en strækning af 340 meter. Ingen målsætningen for vandløbet.

Udbringningsarealerne er intet sted stærkt skrånende umiddelbart ned mod målsatte vandløb. Erosion af udbragt husdyrgødning til målsatte vandløb under kraftige regnskyl anses på den baggrund ikke at udgøre en risiko.

Søer

Udbringningsarealerne ligger op til følgende beskyttede søer:

- Sø på matriklen 36e, Klim By, Klim. Søen er beliggende i mark 57-0.

Udbringningsarealerne er intet sted stærkt skrånende umiddelbart ned mod naturbeskyttede søer. Erosion af udbragt husdyrgødning til søer under kraftige regnskyl anses på den baggrund ikke at udgøre en risiko.

Vurdering vandløb og søer

Jammerbugt Kommune vurderer, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af vandløb og søer, så længe de generelle regler overholdes.

Ammoniak fra udbringning

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde er i udpræget grad et lokalt fænomen, og den reelle påvirkning vil afhænge af praksis i det enkelte år. To forhold gør sig især gældende og kan være relevante at medtage i den konkrete vurdering:

1. Afstand mellem udbringningsarealet og naturområdet
2. Husdyrgødningstype og udbringningsteknologi

Hvis afstanden mellem udbringningsarealet og naturområdet er over 100 meter, vil der sjældent kunne konstateres en påvirkning på over 1 kg N/ha - uanset husdyrgødningstype og anvendt teknologi. Kun i tilfælde med "worst case" tab af ammoniak og et udbringningsareal på over 100 ha vil der kunne konstateres påvirkninger på over 1 kg N/ha. "Worst case" vil typisk være udbringning af fast husdyrgødning uden nedbringning typisk ved udbringning ovenpå afgrøden. Ved anvendelse af flydende husdyrgødning er tabet betydeligt mindre med de nuværende krav. Det gælder desuden, at jo tyndere gylle, jo hurtigere nedtrængning i jorden og jo mindre ammoniaktab. Ved udbringning af svinegylle og afgasset gylle vil der ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter. Kvæggyllen, som typisk har højere tørstofindhold, kan derimod have påvirkninger på over 1 kg N/ha indenfor de nærmeste 20 meter. Hvis gyllen nedbringes hurtigt, nedfældes eller der anvendes forsuret gylle er påvirkningen selv tæt på naturområder langt under 1 kg N/ha.

Hvis de nærliggende naturarealer ikke ligger indenfor et Natura 2000 område, eller indeholder yngle- rasteområder for bilag IV arter, vil det således i de fleste tilfælde ikke være nødvendigt at stille skærpede krav.

Ansøger har redegjort for:

Udbringning af husdyrgødning

Udbringning af husdyrgødningen afpasses afgrødernes behov samt eventuel tilførsel af handelsgødning.

Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til de generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.

Gyllen nedfældes på sort jord og i græsmarker.

Vurdering

Jammerbugt kommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig ammoniak påvirkning af naturarealer fra husdyrgødning udbragt på udbringningsarealerne, da der ikke findes ammoniakfølsomt natur (kategori 1 og 2 natur) under 100 m fra udbringningsarealerne og udbringningen af husdyrgødning overholder kravene i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Gener fra udbringning

Gyllen udbringes efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, og det forventes ikke at give væsentlige gener. Ved regulering af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med nærheden til landbrug i området.

Egenkontrol

- Der udarbejdes mark- og gødningsplan i henhold til lovkrav.
- Besætningen gennemgås sammen med dyrlæge hver 4. uge, hvor besætningens behandlingsbehov konstateres.
- Der føres løbende kontrol med produktionsresultaterne i stalden via E-kontroller.
- Ved påfyldning af marksprøjte sikres at der ikke sker overløb. Påfyldningen sker under opsyn.
- Hvis f.eks. elforbruget stiger tages der kontakt til energiselskabet, hvorefter der udarbejdes en handlingsplan for at nedsætte forbruget.
- Der føres logbog for samtlige beholdere af husdyrgødning. Flydelaget kontrolleres jævnligt, hvilket sikrer at der altid er minimal emission af ammoniak.
- Ejer fører medicinjournal i henhold til gældende lov.
- Der føres sprøjtejournal over anvendelsen af pesticider.
- Ejer opbevarer skriftlige forpagtningskontrakter, således at råderetten over udspretningsarealet kan fastslås. Ejer opbevarer endvidere skriftlige overførselsaftaler.
- Energiforbrug opgøres årligt via årsrapporten

Alternativer og 0-alternativet

Ejer har haft flere alternative overvejelser om placeringer, men har været låst fast af lokaliseringens godkendelse om at der ikke måtte udvides mod nord på grund af risiko af lugtgener i Klim. Med NMKN's hjemvisning af miljøgodkendelsen fra 2013 indsnævredes mulighederne for udvidelse og ændring af husdyrbruget. Der blev regnet på mulighederne for udvidelse med den gældende afgrænsning af lokalplanområdet. Afgrænsningen gav ikke mulighed for at bygge til, hvorfor reelle alternativer bestod i at justere på sammensætningen af dyreholdet i de eksisterende rammer. Dyreholdet kunne have været ændret til kun opdræt, men Marcel Moes har ikke en anden ejendom, hvor køerne kan opstaldes og malkes. Derfor fravalgtes dette alternativ til fordel for flest mulig køer på Klim Vestergaard inden for de rammer, reglerne tillod.

0-alternativ

0-alternativet er lig med den eksisterende produktion. En statisk tilstand er oftest ikke et udtryk for noget positivt, da der er ensbetydende med at hjulene er gået i stå. Dette er også tilfældet i landbruget. Det er derfor uundgåeligt, at landbruget hele tiden ændres i takt med omgivelserne.

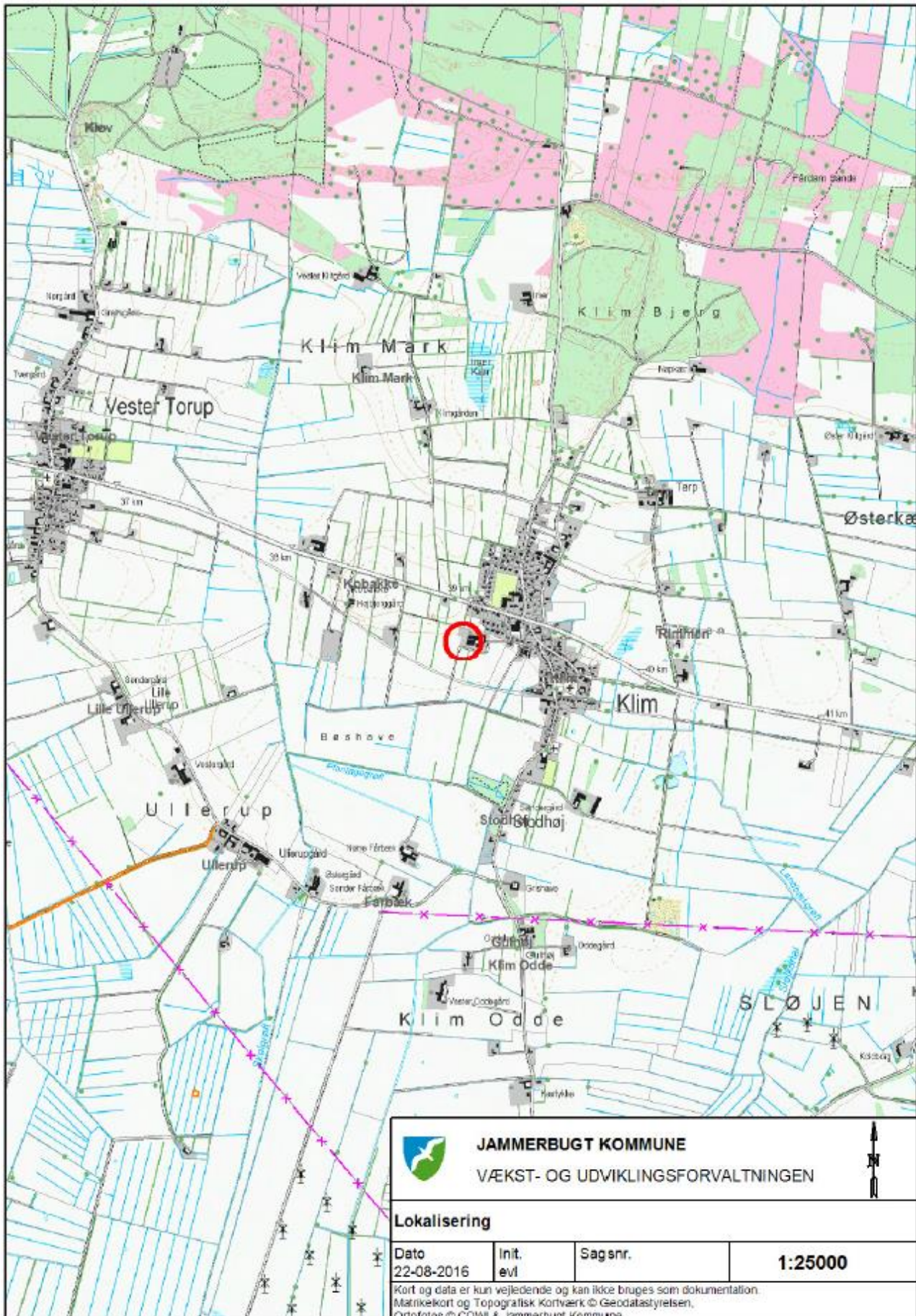
I alle virksomheder er der løbende krav til at tilpasse og optimere driften efter markedsforholdene. Inden for landbrugerhvervet er det en realitet, at landmanden står over for faldende afregningspriser i forhold til inflationen samtidigt med, at omkostningerne stiger. Der skal således produceres et stadig stigende antal enheder for at overleve økonomisk. Derfor vil det være uundgåeligt, at produktionen løbende skal optimeres og udvides.

Hvis produktionen ikke optimeres, smuldrer det økonomiske grundlag for virksomheden. Et konstant produktionsniveau er reelt en begyndende afvikling af produktionen med de per-

sonlige, samfundsmæssige og landskabelige konsekvenser, det giver. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

Bilag 1: Lokalisering

JAMMERBUGT KOMMUNE
 VÆKST- OG UDVIKLINGSFORVALTNINGEN

Lokalisering

Dato 22-08-2016	Init. evl	Sagsnr.	1:25000
--------------------	--------------	---------	----------------

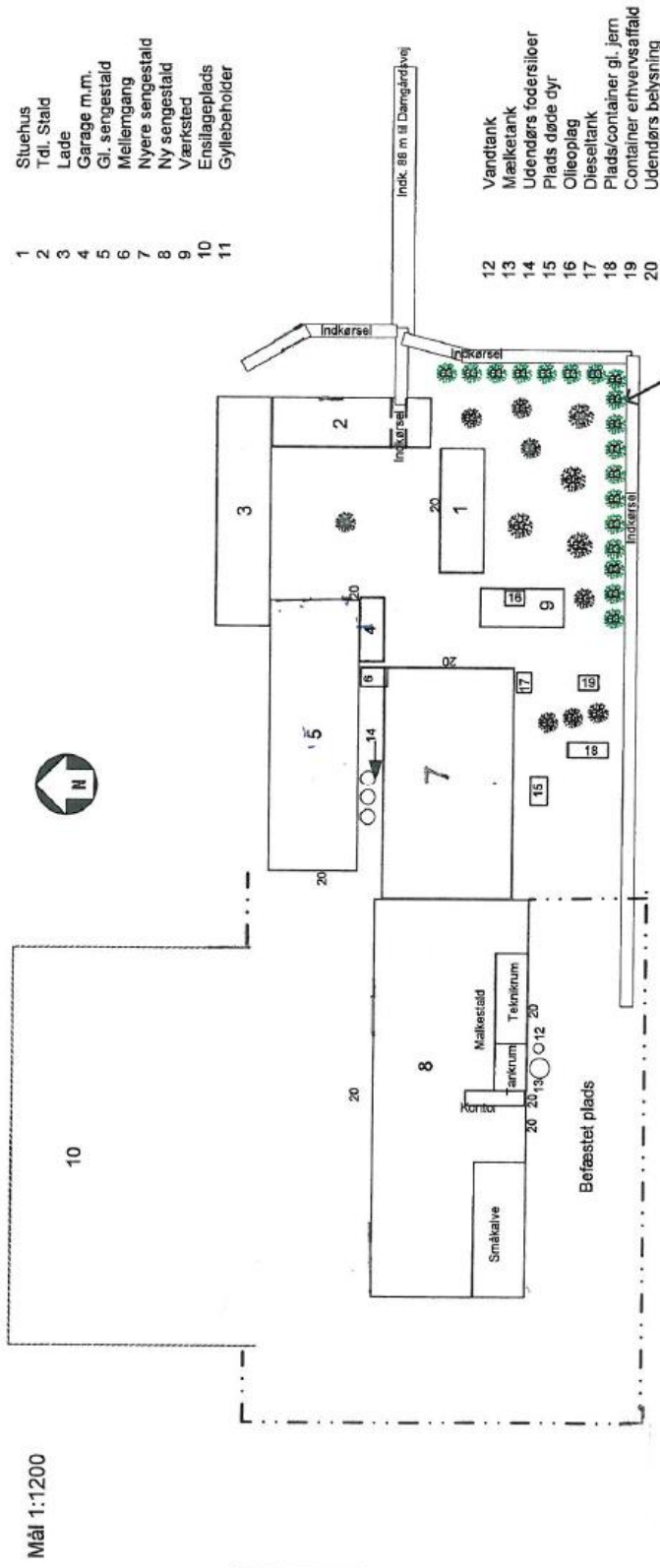
Kort og data er kun vejledende og kan ikke bruges som dokumentation.
 Matrikelkort og Topografisk Kortværk © Geodatastyrelsen,
 Ortofotos © COWI & Jammerbugt Kommune

Bilag 2: Situationsplan/Anlægstegning

Situationsplan

Klim Vestergård
Ejer Marcel Joan Moes
Damgårdsvej 10
9690 Fjerritslev

Mål 1:1200

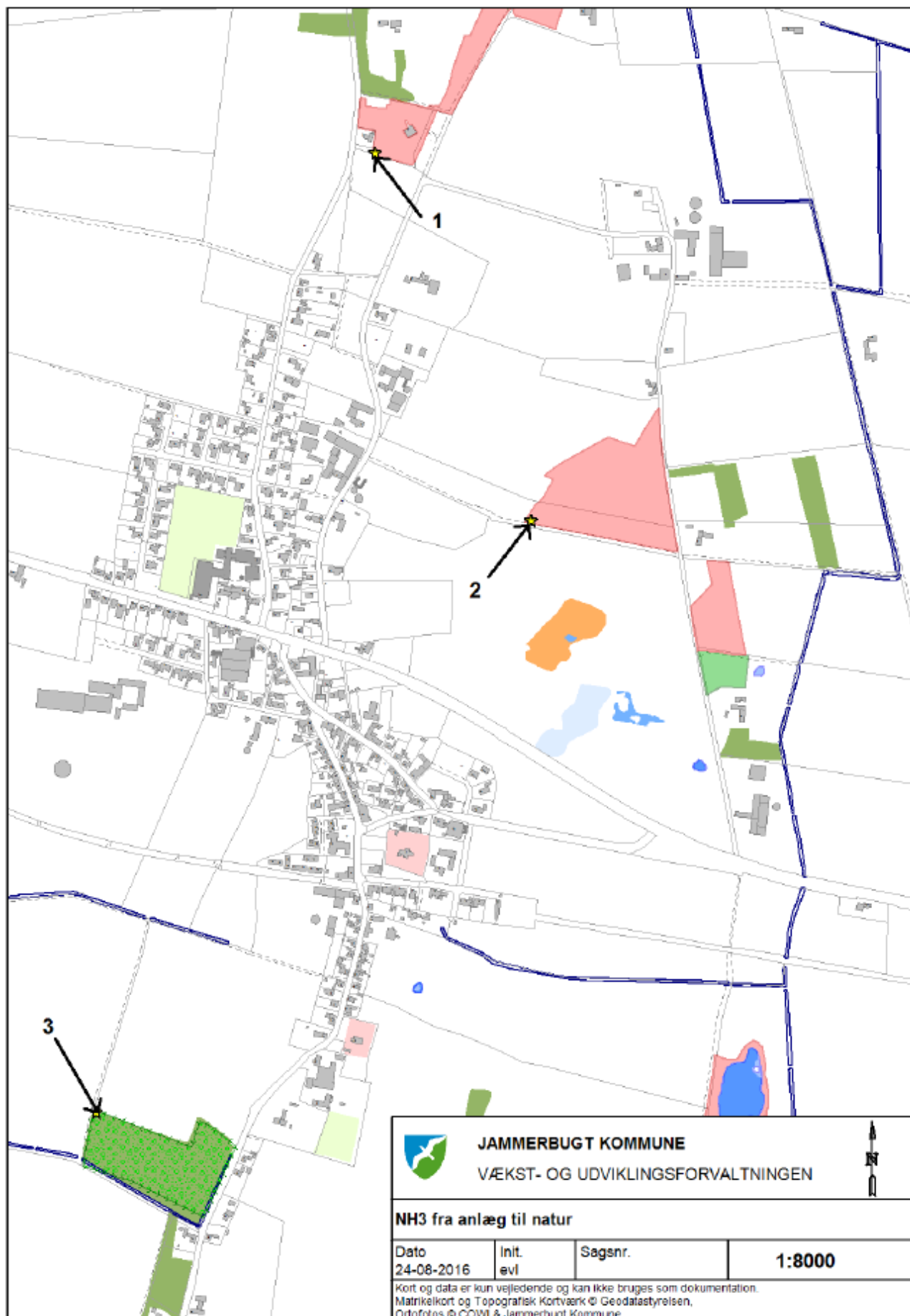

Planlagt afskærmende beplantning

Gyllebeholder 94 m syd for stald (afst. ikke målfast)

 Slagtekalve	Adresse		Klim Vestergård	
	Matrik.nr.		Damgårdsvej 10	
	Tegning af:		Klim By 27 n.m.s.	
Situationsplan				
Date: 15-04-2010	Form	Målestok	Tegnet af:	Side:
Revideret:	A4	1:1200	JØ	
Marcel Moes Situationsplan1.vsd				

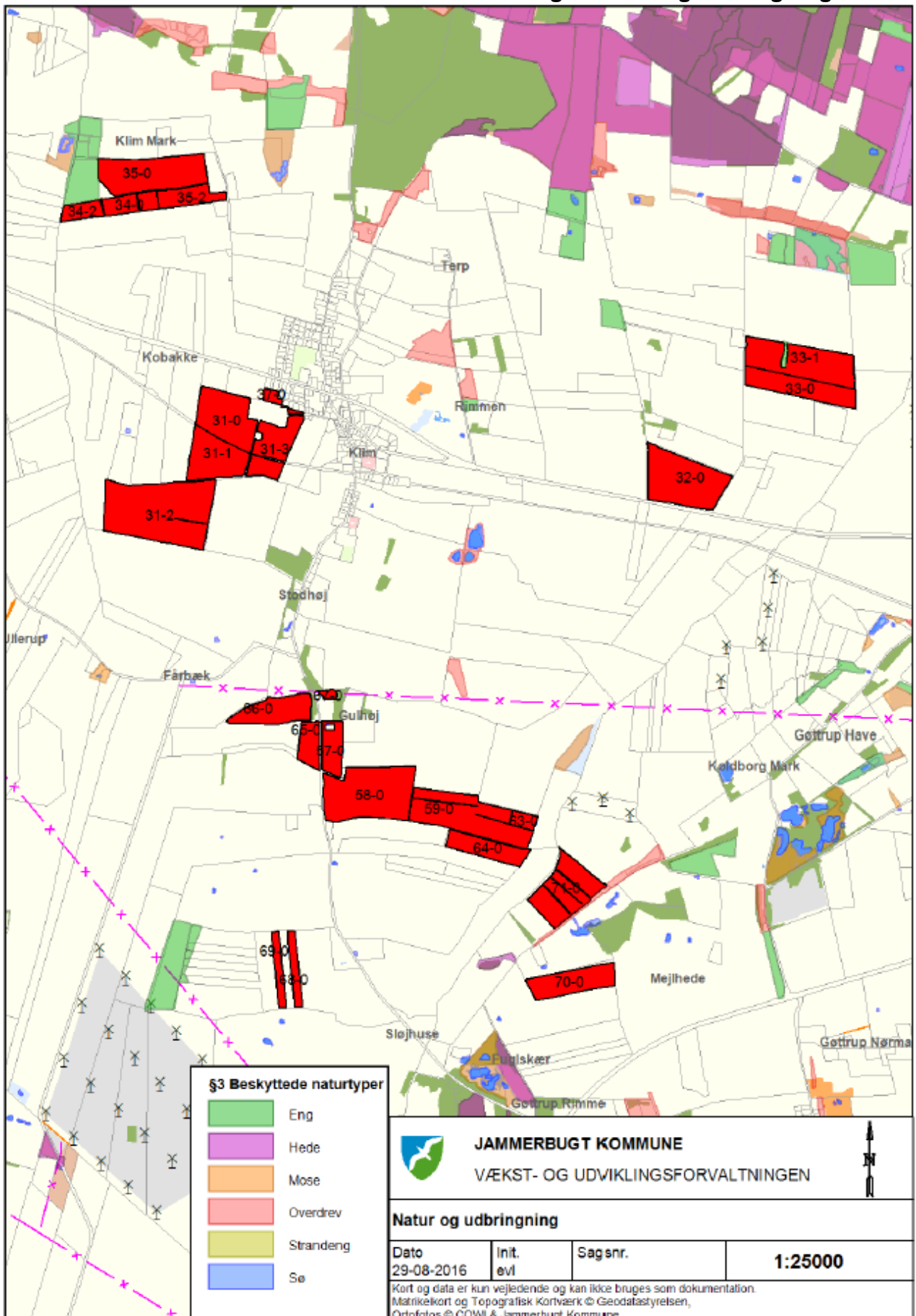

Bilag 4: Nitratklasser og udbringningsarealer

Bilag 5: Natur og udbringningsarealer

Bilag 6: Habitatvurdering i forhold til nitrat- og fosforudvaskning til overfladevand

Habitatvurdering - Nitrat- og fosforudvaskning til overfladevande (Kyst)

I Danmark er der udpeget en række internationale naturområder. Områderne betegnes samlet Natura 2000 områder og består af Habitat- og Fuglebeskyttelsesområder. Dele af fuglebeskyttelsesområderne er tillige udpeget som Ramsarområder. Mange Natura 2000 områder er placeret i kystområder og 85 procent af det danske landareal afvander til Natura 2000. Ved godkendelse af et husdyrbrug skal det sikres at ændringen ikke påvirker Natura 2000 området negativt. Ved vurderingen af om et konkret projekt påvirker et Natura 2000 område skal det sikres, at der samlet set ikke sker en negativ påvirkning fra husdyrholdene i området, og at projektet i sig selv ikke har en negativ påvirkning. Efterfølgende vurderes det, hvordan det ansøgte projekt påvirker Natura 2000 områderne med kvælstof ved afstrømning fra harmoniarealerne. Vurderingen følger Miljøstyrelsens vejledning og Miljø- og Naturklagenævns praksis fra den principielle afgørelse MKN-130-00166 af 3. november 2010 og Miljøstyrelsens notat om Kammeradvokatens vurdering af Nitratmodellen af 6. Oktober 2014. Husdyrbrugloven regulerer alene den del af udvaskningen, som kan tilskrives husdyrgødningen. Den øvrige udvaskning bliver ikke reguleret via husdyrbrugloven.

Vurdering af husdyrholdet på oplandsniveau i forhold til kvælstof, afskæringskriterie 1

Det er en vigtig forudsætning for beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at den samlede husdyrproduktion i Danmark ikke forventes at stige. Da udviklingen i husdyrholdet ikke er ensartet i hele landet, skal udviklingen vurderes i de kystoplande som påvirkes af projektet. Udviklingen i dyreholdet ses fra 2007, som er udgangspunktet for den baseline, der er fastlagt for udarbejdelse af vandplanerne. Vurderingen af påvirkning fra projektet i kumulation med andre projekter afhænger af udviklingen i det samlede dyrehold i de kystoplande, hvor anlæget er placeret. Jf. miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold er der større usikkerheder i CHR-dataene for små områder med få antal dyreenheder. For oplande der er mindre end 1.000 ha anvendes oplandets markbalance til at vurdere, om dyretrykket er stigende i et opland, mens CHR data anvendes i oplande, der er større end 1.000 ha. Der anvendes seneste CHR- og gødningsregnskabs-data. Hvis dyretrykket er faldende i et kystopland, og der ikke er andre kilder, som medfører at den samlede kvælstofpåvirkning øges, kan det konkluderes, at der ikke vil være en kumulativ effekt fra det ansøgte projekt sammenholdt med den øvrige kvælstofpåvirkning i oplandet. Hvis dyreholdet er steget mere end 1% (jf. Miljøstyrelsens notat om Kammeradvokatens vurdering af Nitratmodellen af 6. Oktober 2014), eller andre forhold gør, at den samlede kvælstofbelastning er stigende, så vil en yderligere påvirkning medføre en kumulativ effekt. Projektet vil derfor kun kunne godkendes, hvis Natura 2000 området ikke påvirkes af den ansøgte produktion. Er udvaskningen fra harmoniarealerne i kystoplandene til Natura 2000 områder, mindre end eller lig udvaskningen fra et tilsvarende planteavlsbrug antages det, at projektet ikke påvirker kvælstofbelastningen af Natura 2000 området. (jf. MKN-130-00166 af 3. november 2010). Kravet til udvaskningen beregnes i praksis som et vægtet gennemsnit mellem udvaskningskravet for arealer i kystoplande med stigende dyretryk og arealet i øvrige oplande. Marker som ligger i flere oplande opdeles og regnes med til de respektive oplande.

Vurdering af det konkrete projekts påvirkning i forhold til kvælstof, afskæringskriterier 2A og 2B

Ud fra en analyse udarbejdet af DMU har Miljøstyrelsen fastsat afskæringskriterier for, hvor stor en andel af den samlede nitratudvaskning, et enkelt husdyrbrug må bidrage i et kystopland, uden projektet medfører skadevirkning fra på Natura 2000 området. Natura 2000 områder, der kan karakteriseres som lukkede bassiner med ringe vandudskiftning eller et vandområde som er meget lidt eutrofieret betragtes som meget sårbare. Øvrige Natura 2000 områder betragtes som sårbare. Kystområder uden for Natura 2000 betragtes ikke som sårbare. Opdelingen følger Miljøstyrelsens sårbarhedskortlægning. Afhængig af sårbarhed anvendes følgende afskæringskriterier for Natura 2000 områder.

Pkt. 2A sårbare recipienter: Projektet kan kun godkendes, hvis nitratudvaskningen fra den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder i det aktuelle kystopland.

Pkt. 2B meget sårbare recipienter: Projektet kan kun godkendes, hvis nitratudvaskningen fra den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder i det aktuelle opland.

Vurdering af det konkrete projekts påvirkning i forhold til fosfor

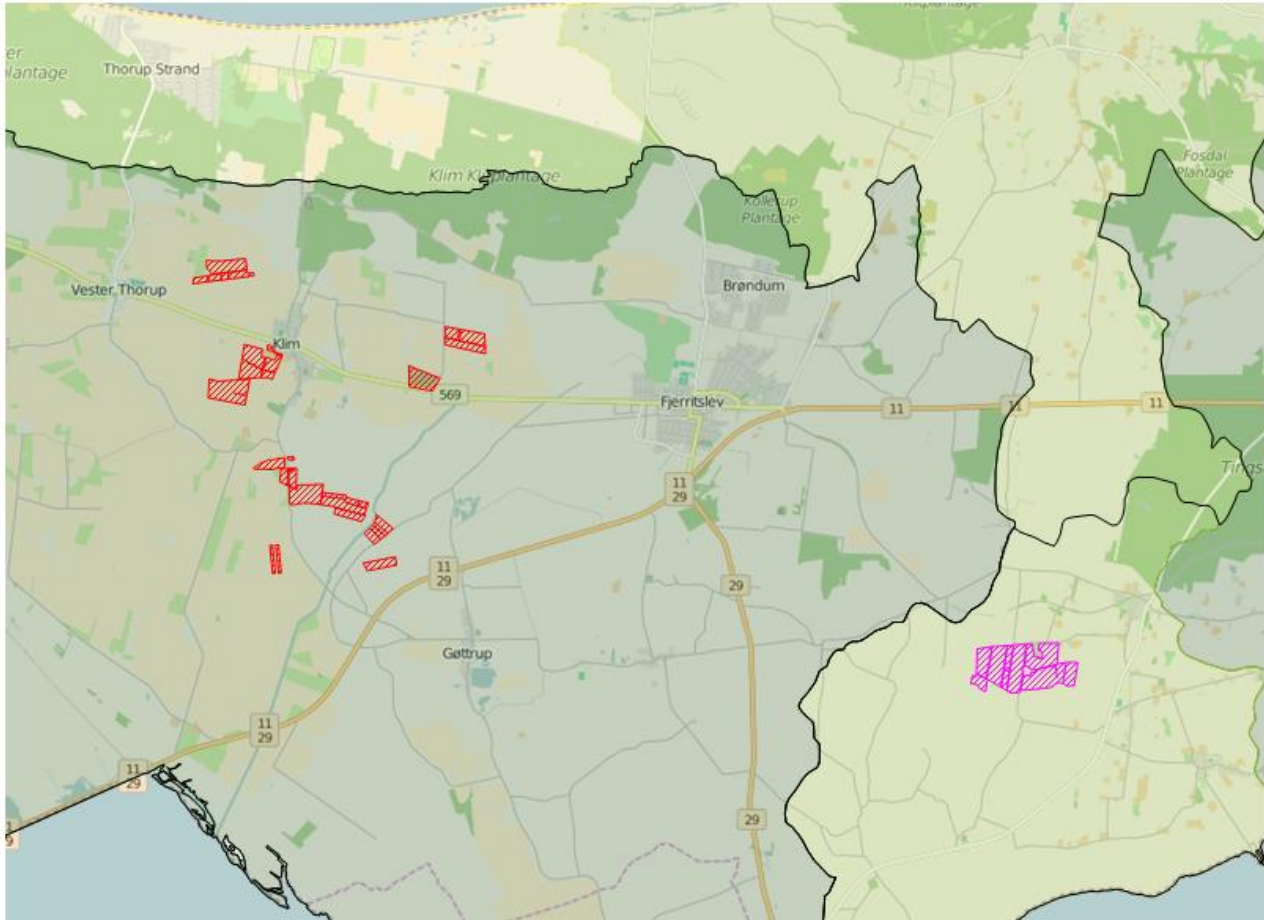
Ifølge husdyrgodkendelsesloven skal det undersøges om beskyttelsesniveauet for fosforoverskuddet er overholdt. Herefter vurderes om der er grundlag for skærpelse efter kriterierne i husdyrbekendtgørelsens bilag 4. Vurderingen af grundlaget for skærpelse af beskyttelsesniveauet eller yderligere, målrettede vilkår, i forhold til fosfor, baseres på en vurdering af "Worst Case" situationen. Det maksimale tab for et sammenhængende landbrugsareal vurderes på nuværende tidspunkt at være 1 kg P/ha. Udyrkede arealer har et tab på ca. 0,08 kg P/ha og i landbrugsjorden ophobes i gennemsnit 2.000 kg P/ha i de øverste 25 cm. Der stilles krav om skærpelse af beskyttelsesniveauet i forhold til fosfor, hvis fosforforøgelsen i forhold til udgangspunktet (2.000 kg P/ha) stiger med mere end 5 pct. over en 8-årig periode. Endvidere vurderes landskabets betydning for de pågældende arealers overfladeafstrømning med fosfor til søer. Der laves en vurdering på baggrund af om udbringningsarealerne er indenfor en 20 meters afstand til en sø og/eller bedriftens udbringningsarealer har en hældning på mere end 6 grader.

Ansøgning:

Af ansøgningen fremgår et samlet harmoniareal på 140,9 ha. og en udvaskningen i ansøgt drift på 48,6 kg N/ha. Den maksimalt tilladte udvaskning for den konkrete ansøgning, DE(max) er beregnet til 48,6 kg N/ha. For de samlede harmoniarealer er det beregnet at udvaskningen ved planteavl er 62,5 kg N/ha.

I den konkrete ansøgning er der 140,9 ha udbringningsarealer beliggende indenfor oplande til Natura2000 vandområder, der er overbelastede med fosfor.

Af ansøgningen fremgår, at der i ansøgt drift er et fosfor overskud på 6,4 kgP/ha/år.

Legende:

	Oplande til meget sårbare og fosforbelastede Natura2000 områder
	Oplande til sårbare Natura2000 områder.
	Oplande til ikke sårbare områder.
	Kystoplands grænse.
	Udbringnings arealer i ansøgningen.
	Aftale arealer i ansøgningen.

Natura 2000 områder

I det følgende beskrives de Natura 2000 områder, der potentielt kan påvirkes af ansøgte projekt.

Habitatområde Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal

Udpegningsgrundlaget for EF-habitatområde 15: Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal er blandt andet habitatnaturtyperne: Sandbanke (1110), Mudder- og sandflader blottet ved ebbe (1140), Kystlaguner og strandsoer (1150), Bugt (1160) og Rev (1170). For disse habitattyper fremgår det af Danmarks miljøundersøgelses rapport: "Kriterier for gunstig bevaringsstatus for EF-habitatdirektivets 8 marine naturtyper", at eutrofiering har haft negativ effekt på naturtypernes sammensætning af flora og fauna. Det bemærkes i rapporten, at eutrofieringsniveauet bør falde mod mere naturlige niveauer, så bundvegetation og fauna kan genoprettes. Yderligere tilførsel af næringsstoffer til habitatområdet vurderes således, at kunne være til skade for naturtyper i EF-habitatområdet, idet den gunstige bevaringsstatus for de nævnte habitattyper ikke kan genoprettes eller sikres med den nuværende belastning.

Oplande der helt eller delvist afvander til Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal:

- Halkær Bredning
- Nibe-Gjøl Bredning

Habitatområde Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg

Udpegningsgrundlaget for EF-habitatområde 16: Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg er blandt andet habitatnaturtyperne: Sandbanke (1110), Mudder- og sandflader blottet ved ebbe (1140), Kystlaguner og strandsoer (1150), Bugt (1160) og Rev (1170). For disse habitattyper fremgår det af Danmarks miljøundersøgelses rapport: "Kriterier for gunstig bevaringsstatus for EF-habitatdirektivets 8 marine naturtyper", at eutrofiering har haft negativ effekt på naturtypernes sammensætning af flora og fauna. Det bemærkes i rapporten, at eutrofieringsniveauet bør falde mod mere naturlige niveauer, så bundvegetation og fauna kan genoprettes. Yderligere tilførsel af næringsstoffer til habitatområdet vurderes således, at kunne være til skade for naturtyper i EF-habitatområdet, idet den gunstige bevaringsstatus for de nævnte habitattyper ikke kan genoprettes eller sikres med den nuværende belastning.

Oplande der helt eller delvist afvander til Løgstør Bredning, Vejlerne og Bulbjerg:

- Løgstør Bredning
- Skagerak/Vesterhav
- Skagerak/Vesterhav (Hirtshals)
- Vest for Mors

Fuglebeskyttelsesområde Ulvedybet og Nibe Bredning

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde 1: Ulvedybet og Nibe bredning er: skestork, knop-, sang- og pibesvane, kortnæbbet- og grågåse, lysbuget knortegås, pibe-, krik-, taffel-, og hvinand, toppet skallesluger, blå kærhøg, hedeheg, klyde, hjejle, almindelig ryle, brushane, fjord-, split-, dværg- og havterne. Området består mod nord af vidtstrakte, lavvandede fjordområder i Limfjorden. Det store marine område, strandenge og småøer udgør tilsammen et vigtigt levested for hovedparten af udpegningsgrundlagets yngle- og rastefugle. De lavvandede marine områder i Nibe Bredning er af stor betydning for flere af andefuglene på udpegningsgrundlaget. Strandengene udgør vigtige ynglehabitater for vadefugle ligesom de uforstyrrede holme, der ligeledes udgør vigtige ynglelokaliteter for skestorken, de fire arter af terner og klyde. Ulvedybet er en vigtig fuglelokalitet og en af landets største brakvandssøer. Områdets lavvandede fjordområder giver gode fourageringsbetingelser for arterne på udpegningsgrundlaget fx for skestorken. Næringsstofbelastningen fra de omkringliggende landbrugsarealer udgør en trussel for store dele af de marine naturtyper i Limfjorden. Yderligere tilførsel af næringsstoffer til fuglebeskyttelsesområdet vurderes således, at kunne være til skade for arterne på udpegningsgrundlaget, idet den gunstige bevaringsstatus for de nævnte arter ikke kan genoprettes eller sikres med den nuværende belastning.

Oplande der helt eller delvist afvander til Ulvedybet og Nibe Bredning:

- Halkær Bredning
- Nibe-Gjøl Bredning

Fuglebeskyttelsesområde Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde 8: Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle er: sangsvane, kortnæbbet gås, klyde, almindelig ryle og dværgterne. Sangsvanens fødegrundlag er rodhæftet undervandsvegetation på lavt vand samt græs på strandenge. Sangsvanen fouragerer i stor udstrækning på vintergrønne marker og anvender vandfladen til at søge tilflugt til for eksempel om natten. Sangsvanens oprindelige fødegrundlag i fjorden er truet af eutrofiering. Danmarks kystnære fjordområder har været tilført unaturligt store mængder af næringsstofferne kvælstof og fosfor, hvilket har ført til eutrofiering. Eutrofieringen skyldes belastning med næringsstoffer, der tilføres ved afstrømning fra landbrugsarealer kombineret med effekten af tidligere tiders belastning med spildevand. Resultatet af næringstilstrømningen er en massiv algevækst, som skygger bundvegetationen væk. I værste tilfælde kan en forøget næringsstofftilførsel medvirke til iltvind, der påvirker forekomsten af bunddyr og fisk i en negativ retning. Dermed forringes fødegrundlaget for de fleste arter af fugle, der lever i Danmarks kystnære fjordområder. Yderligere tilførsel af næringsstoffer til fuglebeskyttelsesområdet vurderes således, at kunne være til skade for arterne i fuglebeskyttelsesområdet, idet den gunstige bevaringsstatus ikke kan genoprettes eller sikres med den nuværende belastning.

Oplande der helt eller delvist afvander til Kysten fra Aggersund til Bygholm Vejle:

- Løgstør Bredning

Fuglebeskyttelsesområde Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde 12: Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage er: sangsvane, kortnæbbet gås, pibe- og hvinand, toppet skallesluger og dværgterne. Sangsvanens fødegrundlag er rodhæftet undervandsvegetation på lavt vand samt græs på strandenge. Sangsvanen fouragerer i stor udstrækning på vintergrønne marker og anvender vandfladen til at søge tilflugt til for eksempel om natten. Sangsvanens oprindelige fødegrundlag i fjorden er truet af eutrofiering. Danmarks kystnære fjordområder har været tilført unaturligt store mængder af næringsstofferne kvælstof og fosfor, hvilket har ført til eutrofiering. Eutrofieringen skyldes belastning med næringsstoffer, der tilføres ved afstrømning fra landbrugsarealer kombineret med effekten af tidligere tiders belastning med spildevand. Resultatet af næringstilstrømningen er en massiv algevækst, som skygger bundvegetationen væk. I værste tilfælde kan en forøget næringsstofftilførsel medvirke til iltsvind, der påvirker forekomsten af bunddyr og fisk i en negativ retning. Dermed forringes fødegrundlaget for de fleste arter af fugle, der lever i Danmarks kystnære fjordområder. Eksempelvis trues en art som hvinand af fødemangel i de fjordområder, der har oplevet gentagne iltsvind, da den overvejende lever af blåmuslinger. Yderligere tilførsel af næringsstoffer til fuglebeskyttelsesområdet vurderes således, at kunne være til skade for arterne i fuglebeskyttelsesområdet, idet den gunstige bevaringsstatus ikke kan genoprettes eller sikres med den nuværende belastning.

Oplande der helt eller delvist afvander til Løgstør Bredning, Livø, Feggesund og Skarrehage:

- Løgstør Bredning
- Skagerak/Vesterhav
- Vest for Mors

Fuglebeskyttelsesområde Østlige Vejler

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde 13: Østlige vejler er: rørdrum, skestork, pibe- og sangsvane, grå-, sæd- og kortnæbbet gås, pibe- og krikand, toppet skallesluger, rør- og blå kærhøg, vandrefalk, trane, plettet rørvagtel, klyde, hjejle, pomeransfugl, almindelig ryle, brushane, dværgmåge, sort- fjord- og havterne. Sangsvanens fødegrundlag er rodhæftet undervandsvegetation på lavt vand samt græs på strandenge. Sangsvanen fouragerer i stor udstrækning på vintergrønne marker og anvender vandfladen til at søge tilflugt til for eksempel om natten. Sangsvanens oprindelige fødegrundlag i fjorden er truet af eutrofiering. Danmarks kystnære fjordområder har været tilført unaturligt store mængder af næringsstofferne kvælstof og fosfor, hvilket har ført til eutrofiering. Eutrofieringen skyldes belastning med næringsstoffer, der tilføres ved afstrømning fra landbrugsarealer kombineret med effekten af tidligere tiders belastning med spildevand. Resultatet af næringstilstrømningen er en massiv algevækst, som skygger bundvegetationen væk. I værste tilfælde kan en forøget næringsstofftilførsel medvirke til iltsvind, der påvirker forekomsten af bunddyr og fisk i en negativ retning. Dermed forringes fødegrundlaget for mange af de arter af fugle, der lever i Danmarks kystnære fjordområder. I de mest lavvandede områder af Limfjorden resulterer eutrofieringen i en masseopblomstring af enårige macroalger, der er med til at nedsætte ålegræssets fladeudbredelse. I områder med større vanddybde resulterer eutrofieringen i masseopblomstring af planteplankton, der nedsætter sigtedybden og reducerer ålegræs og flerårige tangarters dybdeudbredelse. Yderligere tilførsel af næringsstoffer til fuglebeskyttelsesområdet vurderes således, at kunne være til skade for arterne i fuglebeskyttelsesområdet, idet den gunstige bevaringsstatus ikke kan genoprettes eller sikres med den nuværende belastning.

Oplande der helt eller delvist afvander til Østlige Vejler:

- Løgstør Bredning

Beregning af projektets påvirkning i berørte kystoplande

For at vurdere projektets andel af den samlede udvaskning fra et givet kystopland, som afvander til et Natura 2000 område beregnes bidraget fra projektet og fra det samlede kystopland.

De faktiske udvaskninger fra oplandene er beregnet fra hhv. dyrket og øvrigt areal. Det dyrkede areal svarer til oplandets samlede registrerede areal i det generelle landbrugsregister, mens det øvrige areal er oplandets resterende areal. N-udvaskningen for det dyrkede areal er beregnet som en N-nettobalance med værktøjet CTtools. Heri beregnes det potentielle tab af N for hver enkelt mark i oplandet på baggrund af oplysninger om afgrødevalg, jordtype, mængder og typer af tildelt N-gødning, udbytteforhold m.m. ud fra landbrugets registerdata. N-udvaskningen beregnes som differencen mellem N-input og N-output på markniveau. Kvælstofudvaskningen fra det øvrige opland følger standardberegningen i Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold. Reduktionsprocenten er arealvægtet i forhold til reduktionspotentialekortet, som ligger til grund for nitratklasserne i oplandet. Den påvirkning fra projektet som kan tilskrives husdyrgødningen er beregnet som differencen mellem den faktiske udvaskning, Udvasning DE(reel) fra ansøgningsystemet og den beregnede udvaskning fra et tilsvarende planteavlslug.

Bidrag fra husdyrgødning - Vurdering af påvirkningen fra det konkrete projekt

For hvert kystopland som afvander til sårbare Natura 2000 områder beregnes projektets påvirkning. Til den videre vurdering, beregnes hvor stor en del af den samlede udvaskning fra husdyrbruget som kan tilskrives husdyrgødning. Bidraget fra husdyrgødningen beregnes som differencen mellem den beregnede udvaskning ved den aktuelle drift (Udvaskning DE (reel)) og den beregnede udvaskning fra et tilsvarende planteavlbrug. Det er kun den del af udvaskningen, der stammer fra husdyrgødningen, som indgår i de videre beregninger. Bidraget fra husdyrgødningen beregnes for den samlede bedrift.

Udvaskning ved DE (reel):	48,6 kg N/ha
Udvaskningen for et standard-planteavlbrug:	- 62,5 kg N/ha
Påvirkning fra husdyrgødning:	= 0 kg N/ha

Vurdering af kumulativ påvirkning

Kravet om at det konkrete projekt ikke må påvirke et kystopland yderligere, hvor den samlede kvælstofbelastning er stigende, skal opfyldes på bedriftsniveau. Derfor kan der beregnes en maksimal tilladt udvaskning pr. ha for bedriften, som et vægtet gennemsnit af den maksimalt tilladte udvaskning i oplande med stigende husdyrtryk og den maksimalt tilladte udvaskning for de øvrige harmoniarealer. For arealer, hvor der ikke er en kumulativ effekt, må udvaskningen beregnet for de pågældende arealer maksimalt svare til udvaskningen ved maksimalt dyretryk (DE_{max}). For de arealer, der ligger i et opland, hvor en øget belastning giver en kumulativ effekt, må udvaskningen maksimalt svare til den laveste værdi af udvaskningen fra et planteavlbrug og udvaskningen ved maksimalt dyretryk (DE_{max}) for de pågældende arealer. Marker som ligger i flere oplande opdeles og regnes med til de respektive oplande.

Beregning:

$(\text{Harmoniareal}(\text{kystopland med kumulativ effekt}) * \text{Udvaskning}(\text{DE}_{\text{max}1}) + \text{Harmoniareal}(\text{øvrigt}) * \text{Udvaskning}(\text{DE}_{\text{max}2})) / \text{Harmoniareal}(\text{samlet})$

1. Her bruges den mindste værdi af: "Udvaskning som planteavlbrug på udvalgte arealer" eller "Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE_{max}) på arealer med krav om udvaskning svarende til et planteavlbrug".
2. Her bruges værdien af: "Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE_{max}) på arealer uden krav om udvaskning svarende til et planteavlbrug".

Påvirkning i kystoplande

Vurdering af risikoen for kumulativ effekt, værdierne for den samlede kvælstofpåvirkning og projektets påvirkning i de aktuelle kystoplande er opstillet herunder. For hvert kystopland er det vurderet om projektet overholder de to afskæringskriterier.

	Nibe-Gjøl Bredning	Løgstør Bredning
Harmoniareal fra ansøgning i opland:	0 ha	140,9 ha
Aftaleareal fra ansøgning i opland:	-	-
Dyrket areal i opland:	88484 ha	40951 ha
Øvrigt areal i opland:	35833 ha	16931 ha
Samlet areal i opland:	124317 ha	57882 ha

	Nibe-Gjøl Bredning	Løgstør Bredning
Vurdering af kumulativ effekt:		
Er der stigende dyretryk?	Ja	Ja
Er der andre kilder som medfører en øget kvælstofbelastning i oplandet?	Ja	Ja
DEmax Øvrige:	-	0 kgN/ha
DEmax Planteavl:	-	62,5 kgN/ha
DEmax Stigende husdyrtryk:	-	48,6 kgN/ha
Kvælstofbidrag opland:		
Reduktionsprocent:	42 %	42 %
N-bidrag til Natura 2000 fra dyrket areal:	3198716 kgN	1259125 kgN
N-bidrag til Natura 2000 fra øvrigt areal:	207831 kgN	98202 kgN
N-bidrag til Natura 2000 total:	3406547 kgN	1357327 kgN
Kvælstofbidrag projekt:		
N-bidrag fra husdyrgødning:	0 kgN/ha	0 kgN/ha
Red. potentiale fra harmoniarealer:	0 %	63 %
N-påvirkning fra harmoniarealer i ansøgning:	0 kgN	0 kgN
N-bidrag fra aftalearealer:	0 kgN/ha	0 kgN/ha
Red. potentiale fra aftalearealer:	25 %	0 %
N-påvirkning fra aftalearealer i ansøgning:	0 kgN	0 kgN
Samlet N-bidrag:	0 kgN	0 kgN
N-påvirkning i procent fra ansøgt drift:	0 %	0 %
Vægtet maksimal N-udvaskning på bedriften:	48,6 kgN/ha	48,6 kgN/ha
Bedriftens reelle N-udvaskningsniveau (DEreel):	48,6 kgN/ha	48,6 kgN/ha
Opsummering:		
Overholdes afskæringskriterie 1?	Ja	Ja
Overholdes kriterie 2A (5 procent)?	-	-
Overholdes kriterie 2B (1 procent)?	Ja	Ja
	Nibe-Gjøl Bredning	Løgstør Bredning
Fosforbidrag opland:		
P-bidrag til Natura2000 fra dyrket areal:	-	8190 kgP
P-bidrag til Natura2000 fra øvrigt areal:	-	1355 kgP
P-bidrag fra øvrige kilder (bebyggelse):	-	5340 kgP
P-bidrag til Natura2000 total:	-	14885 kgP
Fosforbidrag projekt:		
Fosforoverskud pr. ha. jf. ansøgning:	6,4 kgP/ha	6,4 kgP/ha
Procentvis P-forøgelse i godkendelsesperioden:	-	2,56 %
Worst case påvirkning fra husdyrbruget:	-	3,61 kgP
Worst case fosforoverskud pr.ha aftalearealer:	-	-
Procentvis P-forøgelse i godkendelsesperioden aftalearealer:	-	-
Worst case fosforpåvirkning fra aftalearealer i ansøgning:	-	-
Samlet P-Bidrag:	0 kgP	3,61 kgP
Påvirkning i % fra ansøgt drift:	-	0,02 %
Opsummering:		
Overholdes kriteriet for påvirkning af overfladevand med fosfor? (5 %)	-	Ja
Er det generelle beskyttelsesniveau for fosfor overholdt?	Ja	Ja

Konklusion

En øget påvirkning i kystoplandet vil medføre en kumulativ effekt ved øget påvirkning fra det ansøgte projekt. Udvaskningen for de arealer som ligger i oplandet skal derfor være mindre end eller lig udvaskningen fra et tilsvarende planteavlsbrug. Udvaskningskravet skal opfyldes på bedriftsniveau. Kravet beregnes derfor som et vægtet gennemsnit for arealer i og udenfor oplande, hvor der er en kumulativ effekt. Det samlede harmoniareal i oplande med kumulativ effekt er 140,9 ha.

Kravet til den arealvægtede udvaskning for bedriften er beregnet til 48,6 kg N pr. ha. Kravet til den gennemsnitlige udvaskning er beregnet samlet for alle kyst- og søoplande, hvor der er krav om en udvaskning svarende til planteavl. Af ansøgningssystemet fremgår at den faktiske udvaskning ved den ansøgte drift er på 48,6 kg N pr. ha.

Afskæringskriterie 1 er overholdt da den faktiske udvaskning fra det ansøgte projekt er mindre end eller lig med det beregnede krav til den arealvægtede udvaskningen for bedriften.

I de aktuelle kystoplande overholder projektet afskæringskriteriet for hvor meget kvælstof projektet må bidrage med af den samlede påvirkning.

Det generelle fosforkrav som er beregnet i ansøgningssystemet er overholdt.

Ansøgningens udbringningsarealer er beliggende inden for oplande til Natura 2000 vandområder, der er overbelastede med fosfor. Da kriteriet for påvirkning af overfladevand med fosfor er overholdt, giver projektet ikke anledning til en forværring af tilstanden i Natura 2000 områderne.

Projektet opfylder krav til udvaskning af fosfor. Det ansøgte projekt kan på baggrund af de oplysninger og tiltag der fremgår af ansøgningen godkendes i forhold til fosfor.

Der er ingen harmoniarealer inden for 20 meter til vandløb og søer, som medfører restriktioner for udbringning af husdyrgødning på harmoniarealerne.

Der er i ansøgningen ikke angivet arealer i andre kommuner.

Der er fra ansøgningen registreret aftale-arealer i oplande, hvor en øget belastning vil medføre en kumulativ effekt og det skal vurderes om disse arealer skal have en selvstændig godkendelse.

Habitatvurdering - Nitrat- og fosforudvaskning til overfladevande (Søer)

I Danmark er der udpeget en række internationale naturområder. Områderne betegnes samlet Natura 2000 områder og består af Habitat- og Fuglebeskyttelsesområder, samt Ramsarområder der ligeledes er udpegede som fuglebeskyttelsesområder. Blandt de meget sårbare vandområder omfatter Natura 2000-typerne også søer. Ifølge miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold kan visse næringsstoffattige søer være omfattet af et afskæringskriterie, der skal sikre at ændringer ikke påvirker søerne negativt ved godkendelse af husdyrbrug. Dette gælder naturtyperne: 3160 Brunvandede søer og vandhuller, 3150 Naturligt næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålealger, 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden og 3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer).

I vurderingen af om et konkret projekt påvirker et Natura 2000 område skal det sikres, at der samlet set ikke sker en negativ påvirkning fra husdyrholdene i området, og at projektet i sig selv ikke har en negativ påvirkning. Vurderingen følger miljøstyrelsens afskæringskriterie for, hvornår et projekt påvirker et Natura 2000 område negativt.

Vurdering af husdyrholdet på oplandsniveau i forhold til kvælstof, afskæringskriterie 1

Det er en vigtig forudsætning for beskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at den samlede husdyrproduktion i Danmark ikke forventes at stige. Da udviklingen i husdyrholdet ikke er ensartet i hele landet, skal udviklingen vurderes i de aktuelle søoplande som påvirkes af projektet. Udviklingen i dyreholdet ses fra 2007, som er udgangsåret for den baseline, der er fastlagt for udarbejdelse af vandplanerne. Vurderingen af påvirkning fra projektet i kumulation med andre projekter afhænger af udviklingen i det samlede dyrehold i de søoplande, hvor harmoniarealerne er placeret. Hvis dyretrykket er faldende i et søopland, og der ikke er andre kilder, som medfører at den samlede kvælstofpåvirkning øges, kan det konkluderes, at der ikke vil være en kumulativ effekt fra det ansøgte projekt sammenholdt med den øvrige kvælstofpåvirkning i oplandet. Hvis dyreholdet er steget mere end 1% (jf. Miljøstyrelsens notat om Kammeradvokatens vurdering af Nitratmodellen af 6. Oktober 2014), eller andre forhold gør, at den samlede kvælstofbelastning er stigende, så vil en yderligere påvirkning medføre en kumulativ effekt. Projektet vil derfor kun kunne godkendes, hvis Natura 2000 soområdet ikke påvirkes af den ansøgte produktion. Er udvaskningen fra harmoniarealerne i søoplandene til Natura 2000 soområder, mindre end eller lig udvaskningen fra et tilsvarende planteavlsbrug antages det, at projektet ikke påvirker kvælstofbelastningen af Natura 2000 soområdet (jf. MKN-130-00166 af 3. november 2010). Kravet til udvaskningen beregnes i praksis som et vægtet gennemsnit mellem udvaskningskravet for arealer i søoplande med stigende dyretryk og arealet i øvrige oplande. Marker som ligger i flere oplande opdeles og regnes med til de respektive oplande. Jf. miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold er der større usikkerheder i CHR-dataene for små områder med få antal dyreenheder. For oplande der er mindre end 1.000 ha anvendes oplandets markbalance til at vurdere, om dyretrykket er stigende i et opland, mens CHR data anvendes i oplande, der er større end 1.000 ha. Der anvendes seneste CHR- og gødningsregnskabs-data.

Vurdering af det konkrete projekts påvirkning i forhold til kvælstof, afskæringskriterie 2B

Ud fra en analyse udarbejdet af DMU har Miljøstyrelsen fastsat afskæringskriterier for, hvor stor en andel af den samlede nitratudvaskning, et enkelt husdyrbrug må bidrage med i et søopland, uden projektet medfører en skadevirkning på Natura 2000 søområdet. Søer kan karakteriseres som lukkede bassiner med ringe vandudskiftning eller som vandområder der er meget lidt eutrofierede og betragtes derfor som meget sårbare recipienter.

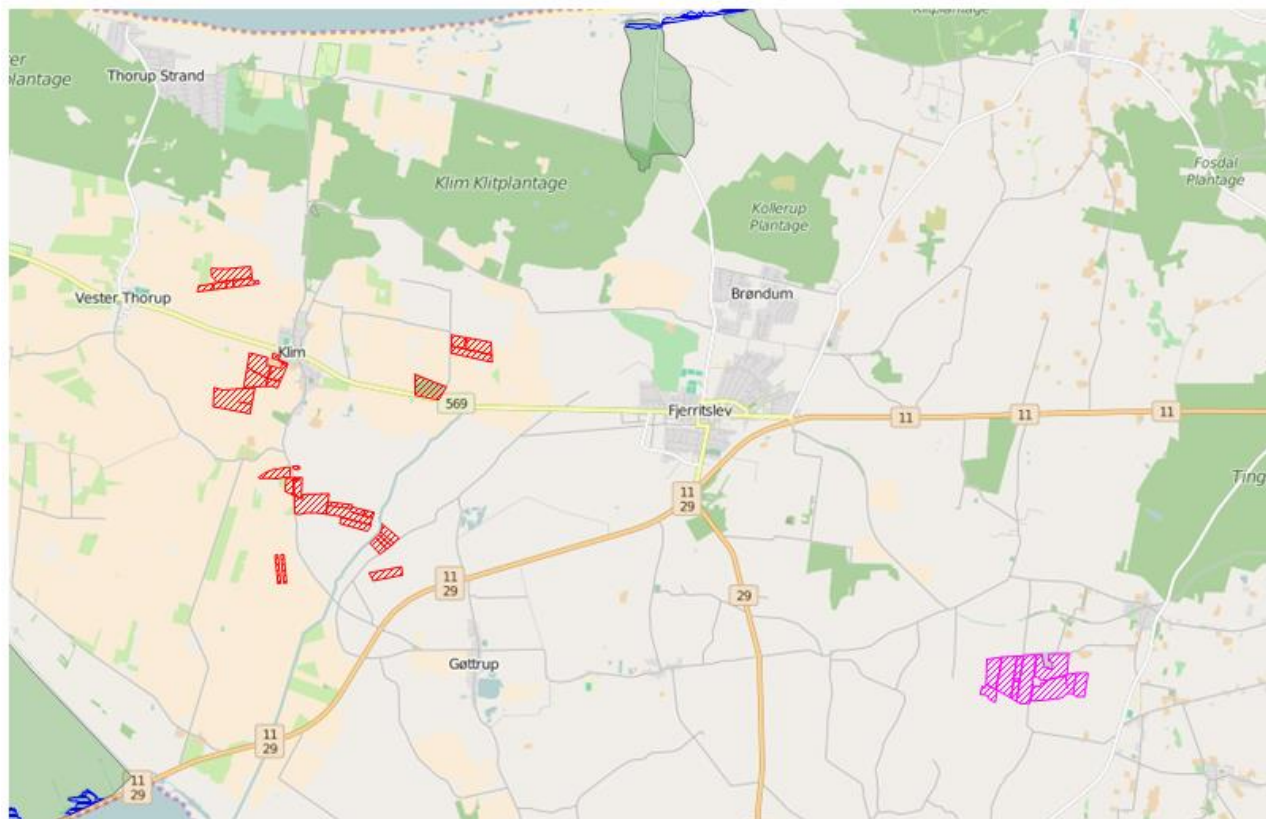
Da Natura 2000 naturtyperne 3160,3150,3140,3130 og 3110 karakteriseres som meget sårbare recipienter, vurderes projektet, efter afskæringskriterie 2B. Nitratudvaskningen fra den ansøgte husdyrproduktion skal således være mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis projektet skal godkendes.

Vurdering af det konkrete projekts påvirkning i forhold til fosfor

Ifølge husdyrgodkendelsesloven skal det undersøges om beskyttelsesniveauet for fosforoverskuddet er overholdt. Herefter vurderes om der er grundlag for skærpelse efter kriterierne i husdyrbekendtgørelsens bilag 4. Vurderingen af grundlaget for skærpelse af beskyttelsesniveauet eller yderligere, målrettede vilkår, i forhold til fosfor, baseres på en vurdering af "Worst Case" situationen. Det maksimale tab for et sammenhængende landbrugsareal vurderes på nuværende tidspunkt at være 1 kg P/ha. Udyrkede arealer har et tab på ca. 0,08 kg P/ha og i landbrugsjorden ophobes i gennemsnit 2.000 kg P/ha i de øverste 25 cm. Der stilles krav om skærpelse af beskyttelsesniveauet i forhold til fosfor, hvis fosforforøgelsen i forhold til udgangspunktet (2.000 kg P/ha) stiger med mere end 5 pct. over en 8-årig periode. Endvidere vurderes landskabets betydning for de pågældende arealers overfladeafstrømning med fosfor til søer. Der laves en vurdering på baggrund af om udbringningsarealerne er indenfor en 20 meters afstand til en sø og/eller bedriftens udbringningsarealer har en hældning på mere end 6 grader.

Ansøgning:

Af ansøgningen fremgår et samlet harmoniareal på 140,9 ha. Ud af det samlede harmoniareal er der 0 ha i søoplande i Natura 2000 områder. Udvasningen i ansøgt drift på 48,6 kg N/ha. Den maksimalt tilladte udvasning for den konkrete ansøgning, DE(max) er beregnet til 48,6 kg N/ha. Fosforoverskuddet er 6,4 kgP/ha om året i ansøgt drift, og kravet om P overskud er overholdt. For de samlede harmoniarealer er det beregnet, at udvasningen ved planteavl er 62,5 kg N/ha.

Legende:	
	Oplande til søer.
	Søer.
	Udbringnings arealer i ansøgningen.
	Aftale arealer i ansøgningen.

Konklusion

I den konkrete ansøgning er der ingen udbringningsarealer beliggende indenfor søoplande til Natura2000 søområder, af søtyperne: 3160 Brunvandede søer og vandhuller, 3150 Naturligt næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransålealger, 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden, 3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer).

Projektet kan derfor ikke påvirke disse søtyper og projektet kan godkendes ud fra de oplysninger, der fremgår af ansøgningen.

Der er i ansøgningen ikke angivet arealer i andre kommuner.

Der er indtegnet aftalearealer i ansøgningen, men de er beliggende uden for oplande med en kumulativ effekt.

Bilag 7: Arealvurdering i forhold til nitratudvaskning til grundvand

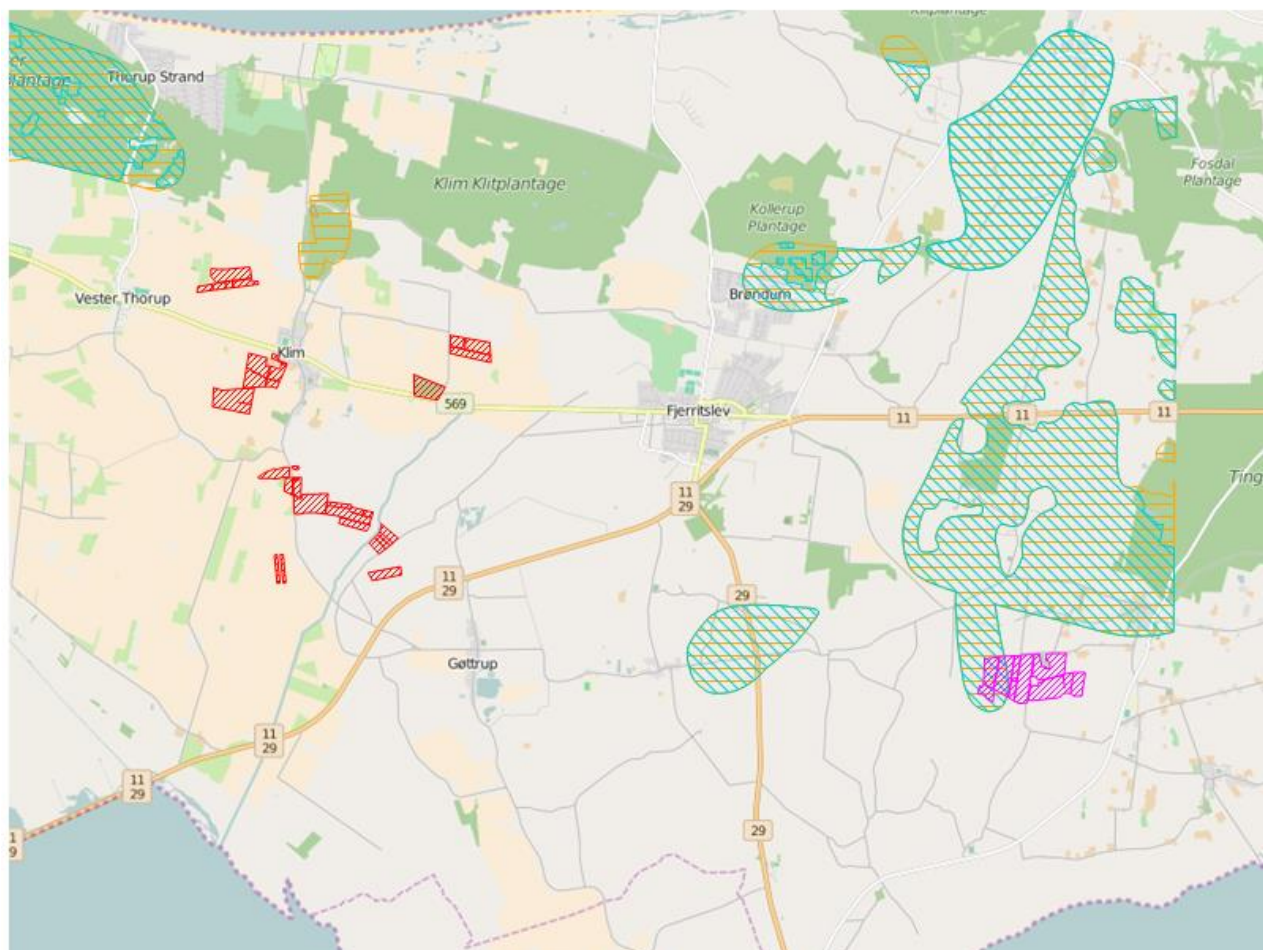
Arealvurdering – Nitratudvaskning til grundvand

I Danmark bruger vi urensset grundvand som drikkevand. Derfor skal grundvandet beskyttes mod forurening. På denne baggrund er der sket en kortlægning af landets grundvandsressourcer, som har inddelt landet i områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD områder). Der er gennemført en overordnet kortlægning af grundvandets sårbarhed i forhold til nitrat. På den baggrund er der udarbejdet et kort over de nitratfølsomme områder. Herefter kortlægges områder, hvor der skal udarbejdes en indsatsplan på detailniveau, og der foretages en zonerings af områdets nitratfølsomhed. Slutteligt udarbejdes en indsatsplan, som beskriver de nødvendige indsatser for at sikre drikkevandsressourcen i forhold til drikkevandskvalitetskravet på 50 mg/l. Der er udarbejdet indsatsplaner for en række områder, mens kortlægningen er undervejs i andre områder. Kortlægningen af alle indsatsplanområder skal være afsluttet i 2015. I områder, hvor der endnu ikke er foretaget en zonerings, stilles der som hovedregel krav om, at udvaskningen af nitrat ikke må stige i de nitratfølsomme indvindingsområder (NFI), hvis udvaskningen overstiger 50 mg nitrat pr liter.

Er der udarbejdet en indsatsplan skal der stilles vilkår, som sikrer at indsatsplanen overholdes. Der kan dog kun stilles vilkår, så udvaskningen reduceres til et niveau svarende til udvaskningen fra et tilsvarende planteavlbrug eller til et udvaskningsniveau svarende til nitratklasse 3. Tilsvarende vilkår kan stilles til zonerede områder i den statslige kortlægning, hvor der endnu ikke er udarbejdet en indsatsplan. I rapporten tages der udgangspunkt i, at der også stilles skærpede vilkår til zonerede områder.

Ansøgning:

Det samlede harmoniareal er 140,9 ha. Ud af det samlede harmoniareal er der 0 ha i NFI. Af det samlede areal i NFI er 0 ha zoneret.

Legende:

	NFI områder.
	Indsats områder med hensyn til nitrat.
	Udbringings arealer i ansøgningen.
	Aftale arealer i ansøgningen.

Konklusion

Der er ikke harmoniarealer i NFI. For arealer udenfor NFI er der ikke et særligt beskyttelsesniveau for drikkevand. Det ansøgte projekt kan på baggrund af de oplysninger og tiltag, der fremgår af ansøgningen godkendes.

Der er ikke indtegnet arealer i andre kommuner.

Der er indtegnet aftalearealer i ansøgningen, som er beliggende i NFI områder. Det skal vurderes om aftalearealerne skal have en selvstændig godkendelse.